

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 98— Cor
Pe jumătate an 14—
Pe 2 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2:40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurbane
Nr. 759.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 11a

INSECTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Lee
deschisă costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Reforma electorală.

De Dr. Romul Bolla.

Sânmărtin, 1 Ianuarie n.

Premierul Lukács în calitate de ministru de interne a depus pe masa camerei ungare proiectul legii electorale. Un eveniment, care merită atențiunea și interesul întregii opinii publice românești.

Reformarea legilor electorale, crearea unui sistem electoral, care să asigure poporului român și celorlalte națiuni din țara aceasta influința cuvenită la făurirea legilor, — este și a format totdeauna un punct cardinal din programul național românesc. În programul din 1881, în declarațiunile programatice ale conferinței naționale din 1905, în adresele deputaților naționaliști români prezentate în cameră în interpelațiunile lor, în presa românească și în decisiunile numeroaselor adunări populare s'a indicat ca mijlocul cel mai potrivit pentru realizarea acestei pretențiuni reformarea legilor electorale de până acuma prin introducerea votului universal, egal, secret, direct și cu votare în comune, — cu un cuvânt a unui sistem de vot universal nefalsificat, — precum și prin arondarea dreaptă a cercurilor electorale.

Trăiește încă în memoria tuturor lupta frumoasă pe care a purtat-o partidul nostru împotriva monstruosului proiect de lege electoral prezentat în cameră de guvernul coaliționist prin ministrul Andrássy. Punctul de vedere al partidului național român a fost, față de proiectul votului pluralist a lui An-

drássy, tot acelaș, care trebuie să fie și față de proiectul prezentat de ministrul de interne Lukács.

Proiectul ministrului Lukács nu s'a făcut cu scopul de a realiza egalitatea națională la făurirea legilor, ci stă în serviciul așa numitei „supremații maghiare”, un motiv decisiv, pentru care trebuie să-l respingem a lămine.

Proiectul lui Lukács nu cuprinde în sine sistemul votului universal, ci este un sistem de drept de vot, bazat pe cenș, ca cel de până acuma. Încă un motiv pentru care nu-l putem accepta.

Și mai ales trebuie să-l respingem, dacă privim singuraticile lui dispozițiuni. Abstrăgând dela faptul, că partea dispozitivă este un amestec de concepțiuni de drept public, încât nu face deosebire între a avea și a exercita dreptul în ce privește condițiunile, — atât cenșul intelectual cât și cenșul material, (de avere), este fixat cu scopul vădit împotriva poporului românesc.

Este îndeobște cunoscut, că dintre națiunile acestei țări, cei mai mulți analfabeți sunt în sânul poporului românesc. Cauza acestui fapt trist este, pe lângă indiferentismul nostru, în primul rând politica de instrucțiune publică a guvernelor ungurești, cari s'au perândat.

Conform proiectului baza principală a îndreptăririi este o calificare mai înaltă intelectuală a singuraticilor cetățeni. A accepta deci între astfel de împrejurări singur și numai scrisul și cetitul ca cenș intelectual fără de altă condițiune, înseamnă pentru poporul românesc o pierdere de 60%, dacă admitem

exactitatea acestui procent de analfabeți români. Iar dacă privim dispozițiunile proiectului, conform cărora se pretinde o calificare intelectuală mai înaltă, spre a avea dreptul de vot fără altă condițiune, se vedește până la evidență ascuțișul proiectului îndreptat în contra noastră.

Dispozițiunile proiectului, prin cari pretinde dela cei ce știu scrie și ceti împlinirea unor condițiuni speciale de cenș material (de avere), să fie arondați cu 20 coroane dare directă de stat, sau să aibă 8 jughere posesiune de pământ, sau să fie aplicați la vre-un ram de meserie (industrie) sau oficiu public, ca mai de parte cei cari nu știu scrie și ceti să fie arondați cu 40 coroane dare directă de stat, sau să aibă 16 jughere posesiune de pământ, precum și ca toți aceștia să aibă etate de 30 ani, până când ceilalți numai 24 — ani, — sunt dispozițiuni cari și față de legea actuală medievală înseamnă nu numai reacțiune, dar documentează scopul reformei electorale îndreptat împotriva poporului românesc, așa încât dispozițiunile aceste înseamnă pierderea alor cel puțin încă 30% de alegători români.

Caracterul reacționar și șovinistic al întregului proiect reiese mai limpede din statistica, cu care este provăzut acest proiect. Pe când numărul tuturor alegătorilor se va urca cu 800.000, — dela 1.069.480 la 1.868.172, — numărul alegătorilor, cari după ocupațiunea lor sunt economi, unde trebuie să socotim masa mare a poporului românesc abia se urcă cu 200.000, dela 623.322 la 830.096.

Dacă mai luăm în considerare, că vo-

Din literaturi străine.

„Sărută mâna...”

Novelă de Maria de Ebner-Eschenbach.

Trad. Ilie Marin.

Nota: Una din cele mai frumoase romane din câte am cunoscut. Plină de viață, de culoare și de — durere omenescă, sinceră. O scrie o nobilă germană, de aceea este și mai prețios documentul acesta omenesc. Pe autoră am mai recomandat-o, în diferite rânduri, atenției publicului român, de aceea nu mai insist. Perla aceasta literară are ceva din stilul și gingășia lui Brătesc-Voinescu al nostru, firește, fără de a putea exista nici umbra de imitație voită la autorul român. Dacă va trece cetitorul cu bunăvoință peste numele eroului, Mișca, sunt sigur, că va fi de aceeaș părere cu mine: că novela aceasta este o nestemată literatură. I. M.

„Să te auzim”, zise contesa, „o să te ascult; dar n'am să-ți cred nici un cuvântel.”

Contele se răzîmă în fotoliul cel mare, cu toată comoditatea. „Și adevărat de ce nu?” întrebă el.

Ea ridică ușor din umeri: „Poate pentru că nu inventezi lucruri destul de elocvente.”

„Eu nu inventez nimic, eu îmi aduc numai pur și simplu aminte. Aducerea aminte este ocupația mea din clipele de liniște.”

„Clipe unilaterale binemeritate! Îți aduci aminte numai de lucruri, cari îți vin la socoteală în combinațiile dtale. Și totuși, există pe fața pământului atâtea lucruri interesante și frumo-

se afară de — nihilismul dtale.” Ea își ridicase acul, căci lucra cu iglița și și-a întovărășit ultima vorbă cu o mișcare, ca și când ar fi împușcat în bătrânul ei curtezan.

El ascultă fără să clipească, își netezi în toată tihna barba albă și privi la contesa cu o căutătură aproape multămitoare, din ochii lui cuminti.

— „Am voit să-ți povestesc ceva despre bunica mea”, zise el. „Mi-a venit în minte pe drum, tocmai în mijlocul pădurii.”

Contesa își aplecă capul peste lucrul de mână și murmură: „O să fie o poveste cu bandiți.”

— „O, nici vorbă! O poveste așa de pacinică ca omul, la a cărui vedere mi-am evocat în minte acea amintire, ca Mișca IV, strănepotul lui Mișca, primul, care a dat prilej bunicii mele să facă un pas pripit, de care se zice că i-a părut rău mai târziu”, zise contesa cu o neglijență afectată și urmă după aceea, repede: „Bun paznic, Mișca ăsta al meu, n'ai ce zice, trebuie să i-o lași! Da s'a spăriat strașnic când i-am ieșit odată în cale fără de veste — îl luasem la ochi de mai înainte. Mergea tiptil, pe furis, ca un culegător pasionat de gândaci, cu ochii ațintiți la pământ. Și ce avea în gura puștii? Gândește-te: — un mănunchi de fragi!”

— „Frumos!”, răspuse contesa. „Să te pregătești — nu peste mult o să treci la mine ca peste o stepă, fiindcă o să-ți se fure pădurea.”

— „Cât despre Mișca, el n'o să se împotri-

vească.”

— „Și d-ta stai cu mâinile 'n sân?”

— „Stau cu mâinile 'n sân. Da, da, e grozav. Am slăbiciunea asta în sânge — dela înaintașii mei.” El suspină ironic și privi la contesa dintr-o parte, cu oarecare răutate ascunsă.

Ea își potoli neliniștea, se sili să zâmbească și încercă să dea glasului un ton cât se poate de indiferent, zicând: „Ce-ar fi, să mai iai o ceașcă de ceai și să nu mai conjuri astăzi umbrele străbunilor dtale? Aș avea să mai discut ceva cu d-ta, înainte de a pleca la drum.”

„E vorba de procesul cu comuna? — O să-l câștigi d-ta.”

— „Fiindcă am dreptate.”

— „Fiindcă ai întru toate dreptate.”

— „Deschide-le ochii țăranilor. Fă-i să priceapă. Dă-le sfatul să retragă acuza.”

— „Asta nu o fac țăranii.”

— „Și așa mai bucuos sângeră ei, mai bucuos își poartă ultimul fiorin la avocat. Și la ce avocat, Doamne!... un viclean blăstămat. Îi cred lui, nu mie, și după cum mi se pare, nici d-tale, nu-ți dau crezare! pe lângă toată goana d-tale după popularitate!”

Contesa se ridică în stat, înaltă cum era și începu să aspire aier, adânc. „Recunoaște și d-ta, că ar fi mult mai bine pentru oamenii aceștia, cari se încred și sunt neîncredători atât de nebunește, dacă nu ar avea dreptul să-și aleagă ei sfătuitorii.”

— „Ar fi mai bine, firește! Un sfetnic poruncit și — încrederea în el — poruncită.”

tarea se face secretă numai în orașele cu municipiu, și rămâne și pe mai departe publică în orașele cu magistrat regulat și la sate, unde locuiește, masa poporului românesc, — am scos toate dispozițiunile la iveală, din care putem deduce scopul adevărat al acestei reforme, care țânțește la escluderea poporului român de la făurirea legilor și la bagatelizarea lui ca factor politic.

Intre astfel de împrejurări va putea judeca fiecare român după merit cuvintele ministrului Lukács, prin cari ne îndulcește și ne amăgește atât prin presă, cât și prin vorbirea sa din parlament, că proiectul său nu este îndreptat de loc împotriva națiunii române.

Dacă luăm în considerație, că proiectul lui Lukács este îndreptat și împotriva partidelor și claselor democratice din țara aceasta, cari îl resping cu cea mai mare indignare, putem profeti și soarta acestui proiect.

Este datoria noastră supremă, să începem în timpul cel mai scurt o campanie generală contra acestui atentat îndreptat împotriva intereselor de viață ale poporului românesc de aici.

Nu mă îndoiesc, că lupta aceasta se va porni în curând și va însemna pagini nouă, înălțătoare în istoria partidului nostru național. Și nu mă îndoiesc, că izbânda finală va fi a noastră.

Bistriteni către papa Pius X. Intelectualii din Bistrita au trimis de curind următoarea depeșă:

Preafericitul Părinte

Papa Piu al X-lea

Roma (Vatican).

Implorăm, redată-ne tratii cuprinși de jale și neagră desperare trecuți la noua dieceză, și preveniți pericolul ce amenință catolicismul Românilor de două ori rmoani: după viață și credință.

In numele tuturor credinciosilor gr. cati. din orasul Bistrita:

Stanciu, protopop, Petringel, catihet, Bochis, învățător, Sângeorzan, primcurator, Fillmon, vicecurator, Dr. Tripon, avocat, Dr. Pop, medic, Dr. Login, avocat, Dr. Onisor, avocat, Dr. Moldovan, avocat, Dr. Poruțiu, avocat, Dr. Manu, cand. de adv. Dr. Anchișim Pop, c.

— „Nebunie!” se mânie contesa.

— „Pentru ce? Crezi doară, că nu se poate porunci credința în cineva?... Îți spun, când porunceam acum patruzeci de ani servitorului meu să capete o duzină de bețe și mai apoi îi dam sfatul să plece la dirigătorie, ca să primească pedeapsa, nu i-ar fi venit gândul nici chiar în beție să facă altceva, decât să urmeze sfatului meu”.

— „Ah, vechile d-tale bazaconii! — Și eu, care speram să te aduc astăzi, excepțional, la o conversație mai inteligentă!”

Bătrânul își petrecu câțva timp privind la năcazul contesei și-i zise mai apoi: „Iartă-mă, scumpă prietenă. Recunosc că am vorbit fleacuri. Nu, de sigur, credința nu se poate comanda, dar, durere, ascultarea fără de credință, da. Tocmai aceasta a fost nenorocirea bietului Mișca și a atâtor altora și de aceea persistă și în ziua de astăzi oamenii să ajungă în mizerie, cel puțin după fasonul lor propriu”.

Contesa își înalță spre cer ochii negri ca noaptea, ochii ei frumoși și acum, la bătrânețe, înainte de a-i atinti în jos, spre lucrul de mână și zise, întovărășindu-și vorba cu un suspin plin de resignare: „Va să zică povestea lui Mișca!”

— „Vreau să o povestesc cât se poate de scurt”, adăogă contesele, „și vreau să încep cu clipa în care a atras atenția bunicii mele pentru întâia dată. Trebuie să fi fost un flăcău frumos; îmi aduc aminte de un portret al lui desenat de un pictor, care a petrecut odinioară în castel.

de adv., Dr. G. Trif, cand. de adv., Poruțiu, dir. de bancă, Candale, inginer, Poruțiu, casar, Curtean, casar, Bătoan, casar, Belteag, contabil, Toțan, veterinar, Dr. Moldovan, cand. de adv., Dr. Dion. Pop, cand. de adv., Dim. Budușan, proprietar.

Comiții supremi (prefecți) români. Se menține cu stăruință în presa ungurească svonul că guvernul ar fi hotărât să numească nu peste mult timp comiți români în fruntea comitatelor cu majoritate românească. Se cheltuiește multă cerneală. „Pesti Hirlep” și celelalte surate își pun iarăș la încercare plămâni, tipând că guvernul sapă mormântul „națiunii”. Se colportază numele dlor baron Duca de Cadar, Titu Dragonescu, Dr. Dim. Florescu și Silviu Suciu.

Cine va fi urmașul lui Székely? Demisia ministrului de justiție Székely e, după cum am anunțat încă alaltăieri, un fapt împlinit. Ministrul presedinte Lukács pleacă mâne la Viena spre a participa la consiliul de miniștri comuni, și cu această ocaziune șeful cabinetului ungar va anunța Maj. Sale demisia colegului său. În același timp va fi numit din partea Maj. Sale și noul ministru al justiției. D. Lukács a oferit portofoliul justiției presedintelui al doilea al Curtii de casație, Vavrik Béla. Nu e sigur însă, dacă Vavrik va primi oferta. Se mai vorbește de secretarul de stat Balogh, de consilierul aulic Nagy Ferencz și de secretarul ministerial Törv Gusz-táv. Până Sâmbătă se va vedea cine va fi urmașul lui Székely în scaunul ministerial.

Sacrificiul contelui Tisza. Lumea care a crezut că faimosul conte dela Geszt nu e capabil să aducă jertfe de dragul progresului spre o viață democratică, s'a înșelat. Ieri când a primit urările de anul nou ale partizanilor săi, contele Tisza a mărturisit că a avut mult de luptat cu conștiința, până să-și da „prea înalta învoire” la aducerea proiectului de reformă electorală în fata camerei, în forma pe care o cunoaștem. Evoluția merge cu pași cumpăniți, legea pusă în vedere, însă, e un salt dela cea actuală, — a spus Tisza, și el a atins hotarul extrem în lupta cu conștiința, fiindcă a fost de convingerea că într-o chestiune de importanță reformei electorale, a ceda glasului opiniei publice constiente, e între împrejurările actuale datoria ori căruia bun patriot. Cuvintele lui Tisza sunt și un apel și o liniștire a aderentilor săi intimi, cum sunt Herczeg Ferencz și deputații din Bihor cari amenințau că-si vor da demisia din partidul muncii, dacă reforma pusă în vedere va fi prea radicală. Ii roagă, așadar, și pe aceștia să se resemneze și

Spre marea mea părere de rău n'am mai găsit portretul în lăsamântul tatălui meu și — totuși — știu de sigur, că l-a păstrat multă vreme, ca amintire a timpurilor, când familia noastră exercita încă ael *jus gladii**)”.

— „Doamne!”, întrerupse contesa vorba, „joacă *jus gladii* vre-un rol în povestea d-tale?” Povestitorul făcu un gest negativ, plin de politețe, apoi urmă: „A fost cu prilejul unui seceris, la o sărbătoare după munca îndeplinită, și Mișca era unul din purtătorii de cunună. Și-a predat cununa fără să rostească o vorbă, dar și fără să-și aplece privirea, ba se uita chiar la înalta lui stăpână, plin de seriozitate, lipsit de stângăcie, în timp ce un supraveghetor rostea mașinal, în numele muncitorilor de câmp, vorbirea obicinuită.

„Bunica mea s'a interesat cine este tânărul muncitor și află că este fiul unui pălmas, a unui muncitor cu palma, că are douăzeci de ani, că se poartă destul de bine, că e destul de sărăcuțos și că este atât de liniștit, încât toți spuneau că ar fi mut, în copilăria sa, — chiar și acum era privit de unii drept într-o ureche. — Pentru ce? asta voia să o știe stăpâna: pentru ce îl țineau oamenii într-o ureche?... Inteleptii satului, întrebați fiind, au plecat capetele la pământ s'au privit pe furis sclipind cu ochii și n'ai putut

*) „Dreptul sabiei”, latinește = dreptul de a dispune peste viață și moarte. — p. trad.

să-și jertfească și ei o parte a conștiinței, de dragul solidarității partidului.

Dezertările din partidul muncii și „intelecțiunea” dlui Lukács. Că procesul de disoluțiune pornit în sinul partidului guvernamental prin demisia mai multor membri, nu-l lasă indiferent pe d. Lukács, asta a dovedit-o el ieri, când a primit felicitările de anul nou ale aderentilor guvernului. Spre a liniști pe cei nemulțumiți, și a-i hotări să rămână în sinul partidului d. Lukács a declarat că nu ține ca proiectul reformei electorale să treacă nemodificat prin cameră. Din contra, el va primi bucuros ori ce propunere cuminte și va admite ori ce modificare bună dacă nu atinge principiile fundamentale pe cari a clădit proiectul.

Comentând partea aceasta din discursul lui Lukács, „Bud. Tagblatt” scrie că în urma declarației ce cuprinde, putem privi proiectul ca și căzut, Lukács s'a desavuât pe sine însuși și de aici toată lumea are să concludă asupra slăbiciunii numitului proiect. Deputații nemulțumiți cu proiectul, încurajați de atitudinea nehotărâtă a lui Lukács, îi vor face greutăți și mizerii cari vor sfârși prin căderea atât a proiectului cât și a urzitorului ei.

„Pester Lloyd” critică proiectul dlui Lukács. În numărul de ieri al ziarului „Pester Lloyd” a apărut un articol care a produs mare senzație în lumea politică din Ungaria, căci în articolul din chestiune se face o critică destul de aspră a proiectului pe care l'a prezentat d. Lukács Marți camerei ungare. Nu știm să ne explicăm altfel acest „lapsus” al numitului ziar, care până acum a aprobat toate faptele și procedeele guvernului actual, decât că în dosul articolului de ieri se află elemente de valoare din partidul muncii cari se ocupă poate cu gândul de a forma un nou partid de guvernament, compus în mare parte din membrii partidului muncii cu eliminarea, însă, a elementelor reacționare. Cel puțin reiese din comentariile cu cari însoțesc unele ziare din capitală articolul lui „P. L.”

Intre altele se spun în numitul articol, următoarele:

— Tot mai mult ne convingem că munca de reformă a guvernului nu e aceea pe care am fi așteptat-o și de care țara are nevoie spre a se pune în sfârșit capăt rețelilor de cari suferă parlamentarismul ungar. Proiectul de reformă electorală înseamnă, de sigur, un pas înainte, dar un pas mult prea timid. Pasul făcut e prea slab decât să poată ajunge scopul propus. Un avânt se poate constata în proiectul dlui Lukács, în același timp însă se des-

scoate mai mult din ei decât atât: „Iacă — da *ai*”, și: „iac'asa — fiindcă e odată așa!”

„Bunica avea un servitor-camierier; o adevărată perlă de om. De vorba camierierul acesta cu un nobil, i se ilumina fața de bucurie, atât de mult, încât sta să dea lumină. Pe omul ăsta l'au trimis bunica într-o zi la părinții lui Mișca ca vestea, că fiul lor a avansat dela rolul de muncitor de câmp la acela de ajutor de grădinar și că are să intre cum este mâne în slujba cea nouă.

„Cel mai sărăcuțos dintre toți servitorii s'au sburat în toate părțile și a ajuns din nou în fata stăpânei sale”.

— „Ei?” îl întreabă aceasta — „ce zic bătrânii?”

„Camierierul făcu un pas mare cu piciorul drept înainte, întors în afară....”

— „Ai fost de față?” întrerupse contesa oaspe în pasul întreprins.

— „La reverența aceasta tocmai nu, dar celelalte de mai târziu ale nobilului Fritz”, răspunse contele, fără a se lăsa scos din cursul pevestirei. „Camierierul țări un picior înainte, ghemui, de prea mare considerație, în sine anunță că bătrânii înnoată în lacrimile de mătămărită față de preagratioasa lor stăpână”.

— „Și Mișca?”

— „O, Mișca” — fu răspunsul prea plecat și piciorul stâng alumeacă înainte, într'un timp dragălaș — „o, Mișca — el Vă *sărută mâna*”.

Că a fost nevoie de o bătaie pârintească să-l aducă pe flăcău la hotărârea să trimită, că-

prinde, însă, din el mărturisirea că aceia cari l'au elaborat se tem de tînta pe care el o are în vedere. Au avut îndrăzneală să voiască ceva, n'au avut însă voință destul de tare ca să-și urmărească scopul cu curajul cuvenit. Reforma proiectată n'are să ducă în parlament un curent democratic sănătos, așa cum am fi dorit. Nesiguranța și teama de rezultatul final pe care l'ar avea asupra țării o reformă cu adevărat democratică, ascunde o mare primejdie pentru liniștea viitoare a vieții parlamentare. A lua cu o mână ce ai dat cu cealaltă, numai progres democratic nu se poate numi.

In pragul noului an.

Viena, 31 Decembrie.

Chiar și atunci când trecem cu vederea serioasele griji cari au fost rodul politicii externe în monarhia noastră, nu putem face un bilanț politic favorabil al imperiului habsburgic. N'avem decât să luăm în considerare situația politică din Austria și să stăm la judecată asupra evenimentelor din parlamentul austriac, evenimente cari s'au petrecut înainte de câteva săptămâni. Lupta ce a fost desfășurată de către unele partide mici, dar radicale, obstrucția ce a trebuit să fie înscenată, au fost în principiu o luptă pentru păstrarea parlamentarismului, căci nime nu poate sta la îndoială că prin scârba ce-o provoacă în popor interminabilele ședințe de noapte cari răpesc timpul cel prețios, se creiază în tot cazul o opinie publică favorabilă planurilor și intențiilor ce le au obstrucționiștii.

În tot cazul elementele aceste obstrucționiste cari recurg de multe ori fără motive serioase la obstrucție ar trebui să-și deie seama că această armă nu trebuie întrebuințată decât în cazuri extreme, și că ei prin atitudinea lor promovează inconștient interesele acelor cari sunt dușmanii declarați ai votului universal. Atitudinea îndârjită a obstrucționiștilor austriaci o exploatează apoi oligarhii maghiari pentru reducerea cât mai simțitoare a voturilor naționalităților printr'o reformă electorală reacționară. E absolut neadevărat că situația desolată a parlamentului austriac

este rezultatul votului universal, direct, egal și secret.

Adevărat este că deodată cu introducerea votului universal ar fi fost cu cale ca și constituția să fie revizuită, căci numai în cazul acesta ar fi dispărut numeroasele frământări dintre diferitele naționalități. O cameră, bazată pe principiul votului universal, și care n'ar întîmpina piedeci din cauza problemelor naționale nerezolvate încă, n'ar lăsa nimic de dorit în privința posibilității de muncă.

După părerea cercurilor politice din Viena, cari sunt bine informate, nu încapă nici o îndoială că guvernul ungar a exploatat fenomenele nu prea reconfortante din parlamentul austriac, pentru a primi sancțiunea prealabilă a reformei electorale, pe care în alte împrejurări n'ar fi putut-o primi deloc din partea coroanei, deoarece conținutul reformei electorale stă în directă contradicție cu menținerea ce i s'a făcut în mesajul de tron. Aprecierile ce i se fac astăzi reformei electorale ungare în presa vieneză sunt cât se poate de rele. Predomnește impresia, că avem de a face cu o caricatură de reformă, cu o bătaie de joc a Maghiarilor față de drepturile cele mai elementare ale naționalităților nemaghiare. Și încă au avut tristul curaj de a seduce presa vieneză, la o critică binevoitoare a acestui monstru de reformă, trimițându-se de către biroul de presă ungar cuprinsul noii reforme și motivările cu cari avea să fie depusă pe biroul camerei de către Lukács!

Dar și motivările aceste au fost expuse într'o formă tendențioasă și falsificată, care mișuna de fraze bombastice, din mijlocul cărora abia puteai afla un sâmbure de adevăr. Legea aceasta nu-i un omen bun pentru dezvoltarea viitoare situații politice interne din Ungaria, ea înseamnă că Ungurii voiesc să meargă înainte pe aceeș cale pe care au mers și până acuma.

Austriacus.

Slavii, Germanii, Maghiarii și Românii.

De Dr. Alexandru Vaida-Voevod, publică sub titlul de sus un articol foarte judicios asupra situației — în cea mai distinsă revistă politică a germanilor din Austria: *Oesterreichische Rundschau*. Invoderează până la palpabilitate absurdul politicii lui Tisza, ca prin reactivarea hegemoniei germanilor în Austria să mai fină și pe mai departe hegemonia oligarhiei în Ungaria. Arată primejdia acestei politici utopiste mai cu seamă acum în zilele de mare criză prin care trece monarhia. Regretăm că nu putem da, în lipsă de spațiu, decât în rezumat, articolul dlui Vaida.

Premisele: Susținerea și consolidarea monarhiei habsburgice este pentru toate popoarele ei condițiune de existență, ba singura condițiune de existență. Nimicirea monarhiei ar rezulta iatărea nestăvilită a imperialismului rus, ceea ce nici în interesul Germaniei ori al Europei nu ar putea fi, cu atât mai puțin în al popoarelor Austro-Ungariei. În cazul unei dismembrări definitive a monarhiei, nici aceea n'ar putea-o nădăjdui diferitele ei națiuni componente, că o on-recare confederațiune ale unor stătuțe naționale alcătuite din ele va fi moștenitoarea monarhiei — ci singură Rusia numai.

Exemplu: Se știe că Rusia ar pregăti un coup extraordinar. I-ar ceda României Basarabia. Astfel — așa se argumentează curentul dela puternic rusofil, ce s'ar naște numai în România, ci și la Români din monarhie, ar rezulta posibilitatea împărțirii imperiului Austro-Ungar între Rusia și România, căreia i-ar pica ea și de-a gata marea Daco-Românie până la Tisa.

Sunt absurde premisele acestea — zice dl Vaida — dar să le urmărim în consecuențe:

O astfel de Românie, lipsită de puterea paralizatoare asupra imperialismului rus, ce i-o oferă azi Germania și Austro-Ungaria ar fi înghițită de molochul panrusesc în orice moment, cu toate eventualele sale stătuțe aliante: maghiare, sârbo-crete, cehe, ori germane.

Și chiar de aceea și cu toată adâncă nemulțămire ce există mai ales la popoarele nemaghiare din Ungaria, în urma hegemoniei oligarhiei maghiare și cu toată nemulțămirea popoarelor din Austria rezultată tot în urma hegemoniei abia de curând dărîmată a nemților din Austria, ambe hegemonii născute și susținute în urma nenorocitei transacțiuni dela 1867 — popoarele monarhiei și mai ales conducătorii

numai cu gândul, această sărutare de mâni — asta a retăcut-o Fritz. Espunerea motivelor, pe cari le avea Mișca, ca să prefere munca pe câmpul liber muncii din grădină, nu s'ar fi potrivit pentru urechi delicate de damă. — Destul că Mișca a intrat în noua sa ocupație și că a știut, așa și-așa. „N'ar strica de-ar fi mai sânguinos”, a zis grădinarul. Aceiaș observație a făcut-o și bunica mea, când a văzut de pe balcon odată cum cosesc muncitorii livada de dinaintea castelului. Ce i-a mai bătut la ochi a fost, că toți ceilalți cosăși trăgeau câte o dușcă, din când în când, dintr'o sticlută, pe care o scoteau dintr'o grămadă de haine puse laoparte și o ascundeau iarăși acolo. Mișca era singurul, care se înviora dintr'un ulcioraș de pământ, ascuns în umbra unui tușiș, disprețuind isvorul de sărăcie al tovarășilor săi. Bunica chemă pe camerier.

— „Ce au cosășii în sticlă?”, îl întrebă ea.

— „Rachiu, Măria Ta.”

— „Și ce are Mișca în ulcior?”

Fritz își roti ochii rotunji, își aplecă capul într'o parte, întocmai ca bătrânul nostru papagal, în care semăna ca un frate cu celălalt, și răspunse într'un ton, de sta să se topească: „Doamne, Măria Ta — apă!”

„Bunica a fost cuprinsă îndată de un simțământ de compătimire și porunci să li se dea tuturor muncitorilor, după munca îndeplinită, rachiu. „Să-i dați și lui Mișca”, adăogă ea, anume.

„Ordinul acesta a stârnit o veselie fără de

margini. Fiindcă nu voia Mișca să bea rachiu, tocmai acesta era un motiv să fie luat drept într'o ureche. Acuma, firește, după invitarea făcută de doamna contesă s'a sfârșit cu încăpăținarea lui Mișca. Când a încercat în naivitatea lui, să se apere, l'au învățat moros, (l'au învățat minte), spre cea mai mare înveselire a celor bătrâni și a celor tineri. Câțiva l'au trântit la pământ, un flăcău sdravăn i-a vârat un ic între dinții, cari și-i strângea de mânie, al doilea flăcău i-a pus ghemunchele la piept și i-a turnat atâta timp rachiu în gură până ce i s'a înroșit fața și a căpătat o expresie atât de înfricoșată, încât s'au spăimântat chiar și acei ce-l chinuiau atât de fără de cumpăt. I-au dat puțin aier și Mișca îndată și i-a scuturat de pe sine, într'o sfortare nebună, a sărit în sus și și-a adunat mâinile pumn... dar brațele îi căzură fără de veste jos, se împletici și căzu la pământ. Înjură, genu, cercă de vre-o câteva ori, zadar-nic, să-și adune puterile și adormi, în sfârșit, pe petecul de pământ, pe care căzuse, în curte. În fața surii, dormi până în dimineața zilei celeilalte și când se trezi, fiindcă razele soarelui, care se ridica îi cădeau pe nas, trecea tocmai pe dinaintea lui servitorul, care-i turnase ieri rachiu în gâtlee. Servitorul vru să o ia tocmai la sănătoasa, căci nu se aștepta la altăceva, decât ca Mișca să-și răsbune de tratamentul de ieri. În loc de toate astea, se întinde flăcăul nostru ana sdravănă, privește la celălalt ca prin vis și bolborosește: „Dă-mi încă o înghițitură!”

„Antipatia lui față de rachiu a invins-o.

„Nu mult după aceasta s'a întâmplat ca bunica să fie de față, dintr'un ascunziș, la o scenă idilică. Era într'o Duminică după prânz, bunica făcea una din plimbările ei obicinuite, și se dase jos din trăsură, atrasă de o cărare frumoasă, pe câmp. Zări pe Mișca cum stă sub un măr la marginea unui răzor, cu un copilăș în brațe. Ca și dânsul, avea și copilul un cap plin de cărlionți întunecați-cafenii, trupșorul bine format însă avea o culoare cafenie deschisă, iar cămășuța sărăcăcioasă, care acoperea abia-abia trupșorul copilului, ținea mijlocul între cele două nuanțe de culori. Micul prichindel che-una de bucurie, de câte ori îl arunca Mișca în sus, împingea cu picioruțele lui în pieptul acestuia și încerca să-i dea în ochi cu degetele-ară-tătoare întirise. Mișca râdea și el și părea că își petrece cel puțin atât de bine ca micuțul. La jocul acesta privea o fată tânără, o fată bătută de soare și atât de gingașe și sveltă, de par'că leagămul ei ar fi fost la țărșorul Gangelui. Purta peste haina scurtă, petecită, un șort, petecit și el, și în șort o mână de spice culese. Acum rupse un spic de pe cotor, se furise până în apropierea lui Mișca și lăsă să aluneca spicul între pielea și cămașa lui, pe gât în jos. El se scutură, așeză copilul la pământ și sări după fată, dar ea fugi de el, ușurel și repede, ca într'un adevărat dans; odată drept înainte, ca o săgeată, mai apoi ocolind în stog de grâu, plină de teamă și totuș întărâtându-l șăgalnic și

lor tin și în aceste zile de grea cumpănă, cu toată loialitatea la monarhie și simțesc că numai în ea și prin ea își vor putea afla mântuirea. Și e problema susținerii păcii și a liniștei și a loialității în masele mari, azi cu atât mai anevoioasă, cu cât pilde sângeroase de emancipare politică și națională vin dela frați de acelaș sânge, din Balcani.

Cât de dezastruoasă și împotriva celor mai elementare interese ale monarhiei poate fi azi chiar politica contelui Tisza ca forțând acel proiect de drept electoral, care în fiecare paragraf al lui involvă intențiunea opririi și nimicirii popoarelor nemaghiare — să mențină și pe mai departe oligarhia maghiară ca singura stăpânitoare a monarhiei și cât de absurd utopică e această politică, când vrea să pară că numai prin ea se va putea ajunge formarea celui bloc germano-maghiaro-român, care să fie stăvilă imperialismului rus — o dovedește cu cea mai splendidă argumentație articolul dlui Vaida.

Concluziuni: Nu o națiune împotriva celeilalte, ci toate lângă olaltă și la olaltă va trebui să fie lozinca viitorului.

Această lozincă trebuie să o reprezinte însă mai energic Germanii și Maghiarii. Toate națiunile își au interesul, ca în cadrele monarhiei, firește radical reformate, să-și aștearnă calea viitorului. Mai mult interes au însă maghiarii și germanii: ei ar putea pierde la caz contrar ma mult.

De o mână tare și de o voință puternică avem lipsă — încheie dl Vaida. *Provedința va trebui să ni-o trimită.* Pentru că monarhia austro-ungară o așteaptă încă probleme mari istorice, cari vor trebui rezolvite.

De ce mobilizează Austro-Ungaria?

Planul măreț al moștenitorului de tron: Autonomia popoarelor subjugate. — Schimbarea hărții Europei.

Mobilizările din imperiul habsburgic au sur prins puterile europene. Presa mondială s'a întrebat care să fie mobilul acestei mobilizări. Răspunsul se făcea așteptat. Azi însă începe să se facă lumină. Imperiul austro-ungar, așa de asemănător cu imperiul otoman se află azi în cea mai grea cumpănă. Sunt două curente în Austria: unul pentru pace în frunte cu actualul monarh, altul pentru război în frunte cu arhiducele moștenitor. Situațiunea e privită sub acest raport ca și în Turcia: bătrânii și junii turci; dar

situațiunea se schimbă dacă ne gândim că imperiul austro-ungar e în centrul Europei.

André Tudesq, redactor la „Le Journal” a aflat dela un prieten al arhiducei care-i sunt intențiunile.

„*Fr. Ferdinand pregătește în Austro-Ungaria o lovitură de stat, scrie d. Tudesq. În clipa actuală Viena are două politici: politica de pace inspirată de bătrânul împărat și pe care o apără diplomația și politica de război pe care o duc arhiducele moștenitor și care e susținută de cercurile militare. Dacă moștenitorul vrea războiul nu-i pentru plăcerea de a-și antrena armata, de a mări frontierele, sau de a micșora mândria sârbă, sau de a amenința popoarele din Balcani, visul lui e mai înalt.*”

Judecând că țara sa a ajuns în minutul decisiv, când trebuie sau să moară sau să se trezească mai mare, acest prinț care are printre strămoșii lui pe Carol Quintul a conceput un plan măreț anume:

Să desrobească toate popoarele care nemulțumite și în contradicție compun monarhia, să restabilească fostele regate, să pună bazele a noui principate, să creeze astfel o confederațiune a statelor care ar cuprinde regatul Ungariei, regatul Boemiei, regatul Poloniei, cu șefii lor personali și autonomia lor, Serbia cu frontierele ei mărite în urma victoriilor. Muntenegrul mărit cu Dalmația și Hertegovina și toate provinciile acestea erijate în ducate, principate, regate, să le grupeze libere, vii, fericite într'un vast imperiu sub coroana Habsburgilor. S'ar reconstitui astfel nu numai sfântul imperiu roman germanic, dar imperiul slav de sud, în afară de Berlin și St. Petersburg.

Polonia a înțeles acest vis: iată de ce e austrofilă. Bulgaria a ghicit planul: active convorbiri despre care s'a vorbit o clipă, apoi au fost negate, urmează între țarul Ferdinand și prințul moștenitor al Austro-Ungariei. Serbia începe să înțeleagă; mobilizarea o miră mai puțin.

Zi pe zi diplomația își schimbă axa în Balcani și trece dela un pol la altul.

Acest nou imperiu slav ar brusca dintr'o lovitură formele politice ale Europei și jocul alianțelor; pacea ar fi asigurată în Orient. Vom asista fără îndoială la rupturi de tratate și senzaționale schimbări de prietenie și astfel Berlin și St. Petersburg în strânse raporturi diplomatice s'ar găsi aruncate unul între altul.

Și poate vom asista la acest eveniment istoric care azi pare himeric: la o alianță franco-austriacă”. S.

totdeauna plină de drăgălășie.

De sigur nu este lucru neobișnuit la țărani noștri o grație oareșicare. Mănuși nici un rău, o priveliște atât de plăcută, încât bunica o primi cu cea mai sinceră plăcere sufletească.

Altă impresie a făcut, pe dealtă parte însă, apariția bunicii mele asupra lui Mișca și a fetei. La vederea stăpânei moșiei au stat amândoi ca împietriți locului. El, prinzând puteri mai întâi, se apleacă aproape până la pământ, ea lăsă să-i cadă șorțul cu spice cu tot și-și ascunse fața 'n palme.

La supeul, la care au luat parte, ca la fiecare mâncare, toți cei dela curtea boierească, adevă câteva rudeni scâpătate și superiori dregătoriilor contesei, zise bunica mea directorului, care sta lângă dânsa la masă: „Sora lui Mișca, a lucrătorului celui nou pe lângă grădinarul nostru, mi se pare că are o față drăguță harnică și

doresc ca să se găsească un post pentru micuța, ca să-și poată agonisi ceva.” Directorul răspunse: „După cum porunciți, Măria Voastră, am să dau ordin îndată.. cu toate că, după cât știu eu, Mișca n'are nici o soră.”

— „După cât știi dta”, îi răspunse bunica, „slab te mai ajută memoria și pe dta!.. Mișca are o soră și un frățior. I-am văzut astăzi pe toți trei, pe câmp.”

— „Hm, hm”, fu răspunsul plin de smerenie al directorului, care-și ținea servieta la gură, ca să-și micșoreze țaria glasului, „va fi fost — mă fog de iertare iubita li Mișca și, să nu fie cu supărare, copilul ei.”

(Va urma).

Prima ședință a Ligei culturale secția Brăila.

— Corespondență specială. —

Brăila, 17 (30) Dec.

Liga Culturală, secția Brăilei, sub conducerea energică a Domnului Ath. Popescu, fost director al liceului „N. Bălcescu” din localitate, împreună cu concursul celor mai mulți profesori și alți tineri dornici de lumină și dragoste frățească pentru tot ce e românesc, au deschis ieri 16 (29) l. c. prima ședință din anul acesta.

Un public foarte numeros a ținut să asiste la această ședință asigurând prin aceasta că Liga culturală e un factor de cea mai mare importanță pentru ori ce Român, ceea ce ne îndreptățește a crede că în viitor, vor fi și mai frecventate.

Corul pus sub conducerea dnei Fausta Rădulescu, intonează în entuziasmul general „Deșteaptă-te Române” pe care publicul îl ascultă în picioare. Apoi bătrînul președinte, dl Ath. Popescu ține o cuvântare foarte frumoasă, cam în sezul următor:

Simțirile de unire (comune) Liga Culturală caută să le atâte, până la înfăptuirea idealului nostru.

„Români din patru unghiuri....”

de acum 64 ani, apare astăzi mai luminător ca ori când. Se cer însă sacrificii. Europa întoarce spatele popoarelor cumiți. Citează articolul din ziarul „Le Temps” care scrie că diferendul între România și Bulgaria, referitoare la ratificarea graniței, nu depinde decât numai de Sofia și București, deoarece nu are nici o bază juridică. Aminteste de luarea Basarabiei, în schimbul căreia ne-a dat Dobrogea fără graniță, pentru care a trebuit să cheltuiam atâta muncă și bani. Europa întoarce spatele popoarelor cumiți, „nu are nici o bază juridică chestiunea ce ne privește pe noi; de ce? Fiindcă Europa are interese în Balcani. Aceasta e morala Europei; principiul „dreptul celui mai tare”. Și dacă vor veni din apus iar barbari vor fi mai cinstiți, mai puțin ucigători de suflete; Europa va ispăși soarta Turciei de astăzi. Aminteste că timp de 2000 de ani am suferit năvălirile barbare cu cari am luptat și îndurat atât, iar Europa s'a putut desvolta în liniște, în schimb astăzi vedem ce recunoștință avem. Deci trebuie să ne unim în cugete și 'n simțiri, să nu mai așteptăm dela Europa ci să ne creăm o soartă la care să se închine și cruzii noștri dușmani. (Aplauze). Pentru asta trebuie redevăptată conștiința națională.

Suntem un popor inteligent, însă inteligența noastră nu ne o manifestăm decât prin a ne bate joc de cusururile vecinilor noștri, nici decum prin muncă și simțiri. Mai degrabă vedem „gunoiul din ochiul vecinilor, decât bărna din ochii noștri”. Vecinii cunosc aceasta — profită și se corigează; din lipsa noastră de unire se întăresc. Să ridem mai puțin, să muncim mai mult. Vecinii au „egoism național”, sunt patrioți. La noi vin o sumedenie de muncitori bulgari etc. dar fiecare în acelaș timp și un spion, însă plătit de noi. Grecii se îmbogățesc la noi în țară, trimit bani acolo, fondează: Atenee, Universități, monumente, vapoare de milioane, lasă averea moștenitorului tronului etc. Bulgarii tot din inițiativa privată au făcut catedrală etc. și câți alții. Dela noi puțin; doar A. Simu a fondat muzeul din București, Stoe Beloescu a înființat școli, case de citire etc. Incolo? Și în alte privinți, în alte împrejurări: nu îndrăznim să facem, iar dacă străinii reușesc, ori îi admirăm ori rămânem nepăsători.

Igaz Sándor

ARAD, bulev. Andrássy,

Palatul minorităților. Telefon nr. 321.

(1 698)

Briliante, diamante, platină, bijuterii de aur, argint, argintării, ciasuri de perete cu pendulă cu sunet de clopot, în orice culoare și execuție, despărțământ special, articlii renumiți de argint de china, asortiment foarte bogat prețuri foarte ieftine,

În schimb am luat obiceiuri rele destule: risipa, luxul, fanfaronada, etc. dar e cu atât mai ridicol un burghez, decât un aristocrat.

Dar limba și literatura? Limba o desprețuim, cu toate că puține națiuni au o limbă atât de armonioasă. Literatura românească nu e citită. În schimb romanele senzaționale etc. străine ocupă locul principal. În casa unui bogat le vei găsi elegant legate, pe câtă vreme cărțile românești zac aruncate cine știe unde...

Portul românesc național care constituie o podoabă de frumusețe a rămas în părăsire. Unul singur a reinviat splendoarea portului nostru național, acela e dl N. Iorga (aplaude prelungite).

Dansurile naționale au fost înlocuite cu dansurile obscene din operele vieneze.

Din alte puncte de vedere, ca comerțul, spune că preparatele bulgărești: braga etc. au pătruns până la Paris, pe câtă vreme grâul nostru superior celorlalte țări, e exportat brut în străinătate, transformat în făină și desfăcută pe piețele comerciale străine, nu sub numele de făină românească, ci ungurească și englezească.

Străinii învață limbile străine pentru nevoile afacerilor, nu pentru a se schimonosi și a vorbi altă limbă decât a lor, de rușine, după cum fac mulți la noi.

Mai departe, continuă dl Ath. Popescu, spunând că serbările naționale ca 24 Ian., 10 Maiu etc. nici n'ar mai fi băgate în seamă dacă n'ar lua parte școlile și armata. Foarte mulți decât să ia parte la manifestațiile în amintirea acestor zile mari, preferă să le treacă parada pe sub balcoane, sau stau de-a lungul străzilor. Negustorii așteaptă ca poliția să le închidă prăvăliile... Prin cultură însă va trebui să ne unim toți Români, în număr de peste 14 milioane în jurul României, să luptăm ca razele să nu se stingă. Ce tablou ne înfățișează Turcia? Copii, femei, bătrâni izgoniți...

Pe câtă vreme poporul bulgar a silit pe rege și guvern să declare războiul. Tineri și bătrâni au luptat cu pieptul deschis pentru patrie, asigurând astfel viitorul neamului. Au luptat pentru ideal. Solidaritatea prin cultură națională — nu numai învățătura din școli, care de multe ori e contrariată în viață — ci învățătura în mare, în societatea de interese a vieții: *Liga culturală*. Se vor ține ședințe în mod regulat de literatură, muzică, știință, istorie etc. Se vor da festivaluri publice literare, familiare, cu dansuri și costume naționale.

Termină rugând pe cei prezenți să ia parte activă la șezătorile viitoare, deoarece Liga e o școală în care toți trebuie să fie școlari și învățători. Reinnoiește încrederea că tineretul îi va da sprijinul necesar pentru împlinirea idealului.

Urmează apoi: Satira III-a de Eminescu, recitată de elevul Gh. Marinescu din cl. VII-a.

La noi, de Oct. Goga, recitată de elevul St. Albuț cl. VIII-a, care a fost îndelung aplaudată.

Dl Brăescu, magistrat, cântă câteva arii românești, cari au plăcut foarte mult. Dsa posedă o voce de tenor-baritonal agreabilă și destul de puternică. Publicul i-a mulțumit prin aplauze nenumărate.

Mai recită elevul Zuppa din clasa VIII-a „Noapte” de Cerna.

Corul cântă „Voi sălcii triste în cimitir” de Mendelsohn. Frumusețea muzicală a acestei bucăți a fost redată foarte bine de corul dsoarei Fausta Rădulescu, care a promis concursul său și pentru celelalte ședințe.

Elevul Albuț din clasa VIII-a a liceului N. Bălcescu, declamă cu mult avânt „Din prag” de Vlăduță.

Corul: Spusu-mea frunza de vii”.

Directorul școlii primare No. 8 din localitate, dl Grigorescu, citește câteva din notele

sale, asupra mizeriei și vieții puțin fericite a unor copii ce au trecut în decurs de 25 ani sub ochii lui.

Sedința ia sfârșit, în sunetele marșului „Pe al nostru steag” cântat de corul dsoarei Fausta Rădulescu.

Ion Borvizeanu.

Tratatul din Londra.

— Chestiunea dezideratelor României. —

București, 19 Decembrie.

Politica externă a statelor europene trece printr'o grea criză a cărei sfârșit nu pare apropiat. Dorința de temporizare, e ocupația de căpetenie a diplomaților cari se tem par'că să ia hotăriri energice, să iasă odată din perioada de suspiciune așa de legitimată. Pe noi, ne interesează în mod deosebit orice schimbări se produc în politica externă a marilor puteri, căci România deși tare pe forțele ei nu trebuie să piardă o clipă din vedere eventualele schimbări de orientare politică ale altor state. Noi trebuie să cunoaștem bine orice noi schimbări. E foarte adevărat că dacă statele mari au buni diplomați, statele mici trebuie să aibă excelenți diplomați, cari să răspundă aspirațiilor țării lor. Politica noastră externă condusă cu atâta înțelepciune până azi, este o siguranță pentru întreg poporul românesc că tocmai în momentele actuale va fi la înălțimea cerută de împrejurări.

În ultimul timp s'a vorbit mult la noi, în public, despre revendicările României, în urma măririi Bulgariei. Opinia publică, enervată așteaptă din zi în zi un răspuns al oficialității, dar în ultimul timp aștepta mai degrabă o mobilizare decât pașnice asigurări. De aceea s'a și observat faptul că la fiecare trei zile circulă cu persistență șvonul că s'a dat ordin de mobilizare, ceea ce a determinat guvernul să dea un comunicat energic prin care desmințea acele șvonuri, arătând în același timp că atunci când se va mobiliza la noi, aceasta va însemna imediată trecere pe picior de război. Știrea deși liniștitoare prezintă totuși o gravitate. Acuma însă e risipită. Ziarul oficios „Epoca” publică următoarele cu privire la tratativele ce se urmează la Londra între d. Mișu și d. Daneff:

„D. Mișu trebuie să capete un răspuns decisiv, căci chestiunea aceasta trebuie să se deslege în mod definitiv în cursul acestei săptămâni. Nu ne îndoim că ea va căpăta o soluțiune satisfăcătoare și împăciuitoare.”

Așadar până în Crăciun vom ști precis cari sunt intențiunile Bulgariei și dacă România va mai fi sau nu nevoită să intervină pe alte căi decât cele diplomatice pentru obținerea satisfacției în dezideratele sale, pe cari încă odată trebuie să reamintim că conform unei înțelegeri prealabile, nu sunt cunoscute decât în cercurile restrânse. S—a.

Situația internațională.

Tratatul româno-bulgar.

Viena. — În cercurile diplomatice de aici se spune că dacă Turcia va ceda Adrianopolul va izbucni revoluția. Încheierea păcii întâmpină mari greutăți. Reprezentantul Bulgariei din Londra a primit instrucțiuni de la guvernul său să arate o atitudine cât se poate de cordială față de România la Londra. Dacă Bulgaria nu va putea pune stăpânire pe Adrianopol și Dedegaci, atunci rezultatul războiului pentru ea este foarte sărăcăcios; mai ales și pentru faptul că Bulgaria trebuie să lase Serbiei orașul Ūskub, deși este populat de Sârbi și Bulgari în mod egal. Această chestie complică și mai mult situația în ce privește compensațiile României. Reprezentantul României din Londra a primit instrucțiuni de la guvernul său să rezolve această chestie pe cale pacifică.

La București dorința generală este ca România să nu fie pusă în poziție să-și făurească pretențiuni, ci Bulgaria să dea de bună voie compensațiile dorite de România. Reprezentantul României din Londra va lupta cu energie în conferința ambasadurilor nu numai pentru frații din Macedonia și Albania, ci pentru toți Aromânii din imperiul otoman.

D. Mișu la Viena.

Viena. — „Neue Freie Presse” află că d. Mișu, ministrul României la Londra, a stat o zi la Viena unde a dat o convorbire cu contele Berchtold. D. Mișu era în drum de la Londra spre București spre a lua noi instrucțiuni, la Viena însă i-au sosit instrucțiuni de a se înapoia la Londra.

D. Tache Ionescu în Londra.

Paris. — Ieri după amiază d. T. Ionescu, ministru de interne al României, a plecat la Londra.

Tratatul de la Londra.

Londra. — Din raportul asupra ședinței de ieri a conferinței pentru pace se deduce că delegații balcanici sunt sătui de atitudinea Turciei și declară fățiș că acest joc de operetă trebuie să fie cât mai repede întrerupt. De altfel chiar ieri aveau intenția să remită Turciei un ultimatum, dar presupțiunea că o parte a instrucțiunilor telegrafice n'a fost încă descifrată, i-a obligat la o nouă amânare a acestei hotărâri.

În decursul conversațiilor delegații turci au declarat că din instrucțiunile primite au putut deduce că Poarta e decisă să lase puterilor sârce să decidă asupra viitorului Macedoniei, Sandjaciului și Cretei. Dr. Daneff a întrebat pe Reșid Pașa, dacă nu cumva Poarta va lăsa puterile să decidă și asupra sorții Adrianopolului.

„Nu, nu” — a răspuns Reșid Pașa, enervat — „Conferința poate să decidă asupra Adrianopolului, dar deocamdată nu ne preocupă această chestiune”.

Atunci Daneff a ripostat: „Nici chestiunea Macedoniei, Sandjaciului și Cretei nu ne preocupă”.

De fapt conferința nu are nimic de desbătut. Protestul sultanului în care spune că nu va tolera ca orașul cu mormintele strămoșilor săi să cadă în mâna necredincioșilor, va fi rezolvit de Daneff, acordând moscheelor și monumentelor drepturi exteritoriale rămânând și de aci în-

Rétay și Benedek

Întreprindere industrială de artă bisericăscă, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorație de biserică.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare amvoane presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrute artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

inte proprietatea exclusivă a sultanului. Se crede însă că această propunere nu va fi luată în serios de Turcia și înșiși reprezentanții aliaților pun prea puține speranțe în realizarea lui.

Delegații balcanici au hotărât aseară să ia măsuri decisive, rămânând să găsească și o formă potrivită în acest scop.

Turcia apelează la puteri.

Constantinopol. — După cum se afirmă la Poartă, marele vizir Kiamil pașa a trimis puterilor câte o notă în care declară că pretențiile statelor balcanice sunt inacceptabile pentru Turcia și cere intervenția lor.

Puterile vor lua parte la încheierea păcii.

Londra. — Reprezentanții ai Agenției Reuter au avut astăseară întrevederi cu reprezentanții statelor balcanice și ai Turciei. Reșid ar fi declarat că după părerea Porței majoritatea chestiilor în discuțiune vor trebui supuse puterilor cu excepția chestiei graniței bulgaro-turcești care trebuie transată între Turcia și Bulgaria. Turcii au declarat că noile propuneri sunt importante deși nu complete.

Acord între aliați pentru împărțirea teritoriilor cucerite.

Belgrad. — *Aflu din sorginte bine informată că între statele balcanice aliate s'a ajuns la un acord cu privire la împărțirea teritoriilor cucerite. Serbia va căpăta întreg teritoriul cucerit de armata sârbească, inclusiv Monastirul. În schimb Salonul va deveni un oraș liber neutral. Acordul nu putuse fi complet până acum din cauză că nu se rezolvase încă chestia orașelor asediate.*

Belgrad. — Serbia va pretinde pentru Albania autonomă o graniță care să înceapă dela locul Ochrida și să treacă prin Krstoz, Golo Brdo, Kula, Vali, Moja, Mno, Darze și dela Dagen spre vest, direct până la marea Adriatică.

Soarta Albaniei și Macedoniei.

Viena. — *In ce privește soarta Albaniei, Turcia se supune hotărârii marilor puteri.*

Propunerile delegaților turci ca Macedonia să rămână sub suveranitatea sultanului, au fost respinse de delegații bulgari. Bulgarii spun că pretențiile Serbiei și Greciei cu privire la Macedonia sunt exagerate; și în cazul dacă Macedoniei i se va acorda autonomie, se poate întâmpla cu peste câteva zile să fie anexată Bulgariei.

Capitularea garnizoanei grecești din Chios.

Constantinopol. — Știrile despre blocarea insulei Chios se confirmă în mod oficial. In acelaș timp se anunță că trupele grecești din Chios au capitulat. Flota turcă a operat cu succes împotriva flotei grecești. In timpul luptei navale ce a avut loc vasul grecesc „Hydra” a fost scufundat.

Soarta Austro-Ungariei în mâna României.

Paris. — „Le Gaulois” publică un lung articol intitulat „Rolul României” și semnat „Un român”. Prin acest articol autorul expune opinia diverselor cercuri din România în ce privește politica externă și alunge la concluzia că soarta Austro-Ungariei e în mâna României și nimic nu va putea face, în actualele împrejurări, această monarhie, fără concursul României.

Un întreg corp de armată grecesc distrus de turci.

Constantinopol. — Asupra ultimelor lupte dintre Greci și Turci la Ianina se anunță că în lupta dela Pizani a fost distrus un întreg corp de armată grecesc în care erau numeroși fruntași.

CRONICA ȘCOLARĂ

Din viața învățătorilor.

A trecut multă vreme de când noi, învățătorimea, ca puternic și hotărât factor de educațiune a poporului, cu curaj uimitor și entuziasm fără de margini, am deschis un interesant proces de regenerare poporului dela sate, hotărând modificarea întregului edificiu moral și material și dând prin fapte recunoscute adevărata soluțiune marilor chestiuni vitale, cari au agitat și interesează și astăzi în cel mai mare grad neamul nostru.

Este cunoscut cum, în timpul războaielor și cu deosebire în ajunul unor lupte decisive, se ridică moralul trupelor luptătoare, arătându-li-se fericirea de care se vor bucura fiind învingătoare, ba — ce e mai mult, se arată binele și răsplata ce vor avea fiii, soțiile, părinții și chiar frații celor căzuți în luptă și în chipul acesta entuziasmul se mărește.

Patria apare în fața luptătorilor ca o adevărată mamă binefăcătoare și imparțială, și nimic nu poate să oprească avântul trupelor în luptă spre învingere trecând ori ce obstacole fioroase.

Am putea face o asemănare în timp de pace, observând cetele de luptători intelectuali, cari au adus și vor aduce încă izbânzi în luptele începute contra ignoranței și a relei stări economice în care se găsește grosul populațiunii dela sate.

Nu vedem însă entuziasmul general al mesei chemată a învinge pe dușmani, cum se vede la luptători în războaie, și aceasta lipsă de entuziasm general al luptătorilor intelectuali vine din faptul că lipsește acei frumos tablou pentru viitorul lor, al neamului.

Intelectualii văd, pricep poate mai bine ca cei dintâi adevărata situație în care se găsesc și cum sunt convinși că urmașii lor, cum chiar și ei nu vor culege decât decepțiuni și în cazul cel mai bun vorbe și nimic mai mult, atunci orice entuziasm pier.

Iubirea de neam și pământul strămoșesc a fost și este și acum singurul stimulent care a îndârjit și va îndârji pe învățător în lupta începută!

Porniti spre idealuri mari, deși am avut de muncit într'un teren prea întelenit, întimpinați numai cu dificultăți fără nici un sprijin moral sau material, săgetați din toate părțile cu priviri rele, tractați numai cu dispreț și calomni, multe și sfinte datoirii am avut și avem încă de împlinit în greaua sarcină și frumoasa noastră chemare.

Dacă facem o privire în ogorul activității noastre, vedem cu mulțumire că din tot ce promovează viața societății, nimic nu ne-a rămas indiferent. Rolul nostru de educatori, fiind imens prin el însuși l-am întins noi cât mai departe și răsboindu-ne cu curaj contra tuturor cerințelor, atât de numeroase, ne-am arătat și manifestat cu energie în tot ce au pretins interesele vitale și prea multiple ale țărâniei.

Lăsați singuri fără de nici un sprijin moral și material, ne-a trebuit o muncă fără preget, o sfortare vie, un asalt puternic, pentru a sădi pe ici pe colea câte un colțisor de lumină care azi s'a transformat în întinse și adevărate focare de lumină.

Activitatea noastră a fost viu cerută și cu dragoste primită de acea numeroasă mulțime a țărâniei care cu brațele deschise ne-a așteptat și ne îndeamnă la muncă spre a le fi de pildă și a le lumina calea către adevărata țintă a vieții.

Dacă ne gândim că învățătorului i se cer pregătiri speciale pentru apostolatul la care e chemat; dacă ne gândim la salariul său care aproape nu-l poate încasa; dacă avem în vedere toate ramurile de activitate și direcțiile ce este chemat a le da și l-am pune în comparație cu

un lucrător fără de nici o cultură, dar e plătit regulat, vedem cât de nedrept este prețuit și susținut învățătorul dela care se așteaptă schimbarea stării morale și economice a națiunii și cu ea schimbarea stării statului.

Pentru învățătorii harnici și iubitori de neam, cari n'au cunoscut cuvântul codire și cari au trecut și trec peste multe obstacole, munca ce depun să fie în raport drept cu salariul ce ar merita.

Lovind cu putere și repeziciune tuitoare în pătura deasă a ignoranței, învățătorul cu cuvântul educațiunii serioase, deșteaptă sentimente naționale și religioase în toate colțurile țării și iubirea de Dumnezeu, de neam și de moșie, se răspândește până în cele mai de jos îndepărtate unghere ale românismului.

(Va urma).

INFORMAȚIUNI

Arad, 2 Ianuarie 1913.

Pentru fondul ziaristilor. Administrației ziarului nostru s'a trimis suma de 40 cor. la fondul ziaristilor, sumă colectată — în urma inițiativei dlui Dr. Victor Fodor, directorul despărțământului „Șercaia” cu ocaziunea înființării agenturii în comuna Veneția Inferioară, — ca răs-cumpărare a felicitărilor de anul nou, contribuind următorii domni: Dr. Victor Fodor, Dr. Hariton Pralea, Dr. Iuliu Decian, Dr. Const. Moldovan, câte 5 cor.; Gheorghe Comaniciu 3 cor.; păr. Nicolae Ganea, păr. Emilian Aldea, Dr. Traian Stoica, Dumitru Frâncu, Ioan Gligore, Matei Matei, Aurel Cantor, Alex. Socaciu, câte 2 cor.; medicinist Gh. Cornea 1 cor. Sincere mulțumiri!

Mulțămită publică. Pentru ajutorarea țăranilor din Oarda de jos păgubiți prin esundarea apelor, pe lângă cele publicate deja am primit ajutorare dela următorii P. T. domni:

Esceiența Sa d. arhiepiscop și metropolit Ioan, cor. 100. Prin colecta întreprinsă de Esceiența Sa, dela: Ilustritatea Sa d. Dr. Harion Pușcariu arhim. 10 cor., Preacuvioșia Sa d. Dr. Eusebiu Roșca dir. sem. 10 cor., Preaon. domn Galacteon Șagău ases. cons. 10 cor., Preaon. domn Nicolae Ivan ases. conz. 10 cor., Preaon. domn Lazar Tritean ases. conzis. 5 cor., Preaon. domn Dr. George Proca secr. conz. 5 cor., total cor. 150. Dela următorii p. t. domni am primit: Dr. Laurentiu Pop avocat Abrud cor. 20, Dr. Ioan Pop avocat Alba-Iulia cor. 20, Dr. Nicolae Racotia med. cerc. Șeica-mare cor. 20, Nicolae Ilieșiu farmacist Pitești, România, cor. 10, G. Tecșan, Ulmeni, România cor. 5, Ioan Popa, not. cerc. Loman, din colectă cor. 22.62. Arangerii producției teatrale din Alba-Iulia prin d. Dr. Ioan Pop avocat 60 cor. Suma totală a ajutoarelor primite, cor. 396.62.

Tuturor generoșilor dăruitori în numele săracilor noștri venim să le exprimăm și pe calea aceasta profunde mulțămiri. Lacrămile vărsate de cei miluiți vă servească de cea mai înaltă și dreaptă răsplată pentru binefacerile, de cari i-ați făcut părtași. Oarda de jos, în 18 (31) Decembrie 1912. Ioan Handa preot, Basil Hațegan notar cercual.

Conferințele internaționale. In „Memoriile” lui Hohenlohe se găsesc lucruri nostime despre conferințele ținute în felul celei dela Londra, adevărate ocaziuni de serbări, audiențe, petreceri, și foarte rar răspunzând la așteptările țărilor respective. In special cu reprezentanții balcanici Hohenlohe este foarte crud. Iată cum descrie dânsul o seară a unui congres de pace de odinioară:

„Astă seară concert la grădina zoologică în onoarea noastră. Muzica a cântat toate imnurile

Margit-Viora { CRÈME
POUDRE.
SĂPUN.

Nutrițieciavare, depărtază de pe față pistrii și tofelul de neurățenie — Prețul 1 cor. 60 fil.

In contra tăciunelui de găru.

Cel mai bun mijloc

O dosă 40 fil., care ajunge la 100 klgr. grâu.

Praf pentru porci,

care promovează îngrășarea

1 cutie . . . . . 70 fil
1/2 Klgr. . . . . 1 cor. 50 „
1 „ . . . . . 2 „ 50 „

De vânzare numai la: **BRAUN ERNŐ** farmacie la „Sfta TREIME”, Timișoara-Iosefin str. Bem 71

naționale. Pentru Franța n'a găsit ceva mai grozav decât Aria lui Ludovic XIII. Armenii au venit să mă salute. Capșoanele lor negre le dea un aspect straniu. Petrovici, muntenegreanul, era în costum național și era ca un bandit. Un reprezentant chinez, cu ochelari, făcea efectul unei directoare de pension iar cei doi Greci, cu pălării de pae și panase, te făceau să te gândești la purceii de lapte îngrășați bine...”

Azi tot așa o îi?

Ocupație de prinț. Prințul regent al Bavariei, mort zilele trecute, era un mare colecționar; una din colecțiile sale e probabil cea mai bună în genul ei. Ea consistă în rețete culinare. Prințul era, ca și Talleyrand, un apreciator al meselor bogate și abundente. Toată viața prințul a strâns tot felul de rețete culinare, dela cele mai vechi, egiptene și romane, până la cele mai moderne parisiene sau americane.

„Marșul Balcanului.” În teatrele și localurile de noapte din Paris se cântă astăzi cu multă însuflețire un marș războinic pe care ștrengarii de cafenele l-au numit „Marșul Balcanului”. Acest marș e o schimonosire a unui cântec de pe vremea războiului ruso-iaponez. Povestea acestui marș e următoarea: Un gazetar american, care toată viața sa aproape a petrecut-o pe câmpurile de războaie, cutrierând dela un câmp al lumii până la celălalt, a luat parte și la războiul ruso-iaponez. Aici a întâlnit el într-o zi pe un conte cu numele Galizin, care cumpăraseră dela o familie un clavier (piano) scump de vre-o 3000 de coroane abia cu 20 de coroane. Familia era din Anglia și fugise de frica războiului în Europa, iar clavierul îl vânduse Grafului Galizin. Gazetarul îndată ce a zărit clavierul pe carul contelui s'a apropiat de conte și a cerut să l lase să cânte. Și contele s'a oprit în mijlocul drumului și a dat clavierul pe mâna gazetarului. Și pe când bubuiau cancanele îngrozitoare în jurul Port-Arthurului, gazetarul s'a pus la clavier și a cântat vre-o câteva cântece așa de frumoase încât contele i-a dăruit clavierul. El l-a luat spre cortul său și acolo, în vuetul asurzitor al tunurilor și în gemetele celor căzuți, își așeză el clavierul pe iarba pătată de sânge și-i desfăta pe luptătorii cboxiți, cari se strângeau cu sutele în jurul său să-i asculte cântecele. Cuprins de fiorii cruzimei, care stăpâna împrejurimea în care se afla, el se apucă să facă singur un marș războinic foarte înălțător pe care l-au învățat pe loc toți soldații și-l cântau când se porneau la luptă. Acest cântec a fost adus și în Europa, dar trecând vremea războaielor a fost uitat cu totul. Acum abia când s'a iscat un război mare și crud în Balcani a dat un muzicant de acel marș și l-a adus la iveală. Astăzi se cântă în toate crășmele din Paris acel marș falnic — schimonosit se înțelege și lumea veselă de noapte îl numește greșit „Marșul Balcanilor”.

Rectificare În numărul nostru de ieri s'au strecurat două greșeli; la ultima revizie, după care e imposibil ori ce control, s'a omis un rând întreg în articolul despre moartea marelui bărbat al României, Spiru Haret, — rugăm deci să se intercaleze acel rând în pasajul 7, după primele 5 rânduri, cari se sfârșesc cu *în vârstă*: „înaintată. Din tinerete câștigându-și minuțioase cunoștințe”...

Altă greșală este anunțarea *slințirii* preotului capelan Mașcovescu, iar nu a *instalției dsale oitciată*. — cum, de altminterlea, de sine se înțelege.

Necrolog. În 27 Decembrie a încetat din viață Augustin Leményi paroh gr. cat. în Husău-Măciș după un morb greu și îndelungat, în etate de 55 ani, 25 ai preoției și 12 ai văduviei, împărțit cu sfintele taine ale muribunzilor. Osămintele se vor așeza spre vecimica odihnă în cimiterul comun din loc, Husău-Măciș, în 29 Dec. a. c. la 1 oară după amiază. Serviciul divin se va celebra, Luni la orele 9 a. m.

Odihnească cu drepti!

Nazim pașa către generalul Savoff. Din Constantinopol vine știrea, că Nazim pașa, generalisimul armatei turcești, a trimis generalului Savoff o telegramă prin care protestează contra faptului că nu se respectă de către aliați condițiunile armistițiului. Iată textul acestor telegrame:

După știrile pe cari le primim dela armata noastră de vest, aflăm că guvernatorul sârb a făcut prizonier pe locotenentul turc Sukri Efen-

di, trimis la garnizoana sârbă din Elbassan pentru a se informa asupra cauzelor că nu s'a trimis până acum nici un parlamentar sârb. Comandantul sârb, cu toate cererile noastre repetate, ru a pus până azi în libertate pe locotenentul Sukri Efenđi. Situația aceasta fiind cu desăvârșire contrarie declarațiilor făcute de d-voastră, vă rog să-mi comunicați cari sunt adevăratele ei cauze.”

Dorința miliardarului Carnegie. Miliardarul Carnegie a donat 120 milioane pentru scopuri filantropice. Carnegie și-a exprimat dorința că ar voi să stea în fruntea comitetului care are de scop a dona ofrande pentru familiile acelor soldați cari au căzut în războiul din Balcani.

O groznică ciocnire de trenuri în România. În apropierea gărei Pufesti (jud. Putna) s'a întâmplat o groznică catastrofă în următoarele împrejurări: Trenul de marfă nr. 837 care manevra în stația Pufesti s'a ciocnit cu trenul de marfă nr. 814 care plecase din Adjud spre Pufesti. Nenorocirea se datorește impieगतului de serviciu Luca care crezând că trenul nr. 837 a întârziat ca de obicei, a lăsat să intre trenul nr. 814 care venea cu mare viteză. Mecanicul trenului 814 Grigore Teodor s'a ales cu o fractură la cap și cu mâna dreaptă ruptă. Șeful trenului nr. 814 Grigore Mihai și-a rupt piciorul drept. Frânarul Andrei Arcuș e rănit grav la cap și are două coaste rupte. Vagonul de bagaje al trenului 814 s'a aprins în momentul catastrofei și s'au găsit carbonizat frânarul Leon-te Păcură, Lazăr Popovici și Filip Toader. De asemenea și frânarul Al. Dragomir dela trenul 814 s'a ales cu grave leziuni la cap având și mâna dreaptă ruptă. Mașina trenului 814 e deteriorată, asemenea mai multe vagoane au deraiat distrugându-se parte din ele. Pagubele sunt colosale.

„CORESPONDENȚE CU TEXT MUZICAL.” Acum a apărut prima corespondență cu text muzical în limba română redactat de Niță Zărândeian.

Formatul e de mărimea unei ilustrate sau a unei corespondențe de poștă, cu deosebirea, că pe o față e conținutul unei frumoase colinzi, pusă pe note pentru cor bărbătesc în patru voci, intitulată „Dalbă Feciorită”.

După aceasta vor urma: Doine, hore, cântece etc., tot în acest format. Prețul pentru un exemplar 10 filer. Se pot procura dela librăria „Minerva” din Brad (Brád, Hunyad m.) unde se află în depozit general; precum și dela toate librăriile românești.

x Schimbare de local. Aduc la cunoștința on public, că prăvălia mea din bulev. Andrassy nr. 15 am mutat-o în acelaș bulevard nr. 16, unde on public va găsi un asortiment mult mai bogat de tot felul de articli. Mare asortiment de reticule pentru femei, pielării și alte cadouri de Crăciun.

Cu stimă: **Hegedüs Gyula**, prăvălie de perli, articlii de toaletă, parfumuri, articlii pentru barbieri și întreprindere pentru împrumutare de mașini absorbitoare de praf. Telefon 505 Arad, bulevardul Andrassy nr. 15. He. 608

CRONICA SOCIALA

Petrecheri.

Reuniunea de cetire și cântări gr. or. rom.” din Oravița-română aranjează o producțiune în 26 Decembrie 1912 (8 Ianuarie 1913) a doua zi de Crăciun, în sala hotelului „Coroana Ungară” din Oravița, sub conducerea dlui Carol Lazăr, învățător. Din venit o parte este destinată pentru copiii soldaților din Oravița înrolați la arme. Programul pentru concert este următorul: 1. Popovici: „Motto”, cor mixt. 2. Bianki: „Reintoarcerea victorioasă” cor mixt. 3. Vidu: „Negruța”, cor mixt. 4. Dima: „Hora Severinului”, cor mixt. 5. Vidu: „Peste deal”, cor mixt; iar pentru teatru e „Soare cu ploaie”, comedie într'un act de Iosif Vulcan. După producțiune joc.

Tinerimea română din Păuca aranjează o reprezentație teatrală împreună cu joc, Miercuri, în 26 Decembrie v. 1912 (a doua zi de Crăciun) în ediiciul școlaei române din loc. Veni-

tu! curat e destinat pentru înfrumșetarea bisericii din loc. Are următorul program: 1. „Trei păstori”, cor de T. Popoviciu. 2. „Carul cu boi”, cor mixt de T. Popoviciu. 3. „Buzatul la biserică”, poezie de T. Speranță. 4. „Hora curcanilor”, cor mixt de N. Ganea. 5. „Tiganul cătană”, comedie populară într'un act de Em. Suci. 6. „O ce veste”, cor mixt de Gh. Dima. 7. „Așa a fost să fie”, piesă populară într'un act de Al. Tintariu. — Urmează joc.

Reuniunea de cetire și cântări din Coștei aranjează concert și teatru a doua zi de Crăciun Mercuri la 26 Decembrie 1912 v. (8 Ianuar 1913 n.), în sala mare a „Casei Culturale” din Coștei. Are următorul program: 1. „Iată ziua triumfală”, cor bărbătesc de Humpel. 2. „Căpitanul Romano” de Vasile Alecsandri, declamată de Avram Maleta. 3. „Ce te legeni codrule”, cor bărb. de Vorobchievici. 4. „Ciubotarul”, monolog de I. Agârbiceanu, predat de Constantin Măluș. 5. „Pe sub flori mă legănai”, cor bărb. de T. Brădiceanu. 6. „Drumul de fer”, comedie într'un act de Vasile Alecsandri. După producțiune joc.

Corpul didactic al școalelor gr. or. rom. din B. Comloș, prin graiul școlarilor și școlărițelor aranjează Duminecă înainte de Crăciun la 23 Decembrie (3 Ian. 1913) după serviciul paras-tasului pentru mecenat, la orele 11 în sala jocului „Concordia” a XII aniversare a memoriei lui Cristofar Schiffmann, care prin viața și faptele sale, ne-a arătat iubirea față de biserică și școală și cum poate omul să se ridice din întunec la lumină. Invităm respectuos la această șezătoare literară. Are un bogat program executat de școlari și școlărițe.

Bibliografie.

A apărut revista pentru literatură, artă și știință „*Lucafăru*”, Nr. 33, 1912 cu următorul cuprins bogat și variat: Dr. Sextil Pușcariu: Grigore Alexandrescu. Ecaterina Pitiș: Cântece (poezii). Veniamin Negru: Corsetul. I. Agârbiceanu: Ceasuri de seara. (*): Dr. Traian Valeriu Frențiu. I. U. Soricu: Oaspe drag (poezie). T. Murășanu: Taci... (poezie). M. Sadoveanu: Povestea cu priveghetoarea. Elena Farago: Copii către moș Crăciun (poezie). I. Agârbiceanu: Povestea unei vieți (roman). T. C.: Iacob Murășianu.

Cronici: T. Codru: Eugen Brote. Dr. Sextil Pușcariu: Românii din Bucovina. Gh. D. Mugur: Boierii din trecut. Insemnări: Dicționarul limbii române. Pictura bulgară. Muzica bucureșteană din toamna aceasta. Invățătoria română din Sălagiu. Chestiunea naționalităților. „Lumina Nouă”. Nașterea și moartea materiei. „Biblioteca populară a Asociațiunii”. Figuri contemporane din România. Înșiră-te mărgărite. Restanțierul. — Poșta redacției. — Bibliografie.

Ilustrațiuni: Grigore Alexandrescu. Războiul din Balcani: Lupta dela Ciataldgea. Cucerirea unei poziții turcești de trupele bulgare. Muctar Pașa rănit într'o recunoaștere a forturilor dela Ciataldgea. Soldați Turci în întăriturile dela Ciataldgea. Episcopul Dr. Traian Valeriu Frențiu. Retragerea Turcilor după lupta dela Luleburgas. Ocuparea Salonicului: Un soldat bulgar și grec făcând cruce pe fésul unui soldat Turc. Șeful Albanezilor Beiu Ismail Kemal, sub conducerea căruia s'a proclamat în 23 Noembrie independența Albaniei. Prizonieri Turci păziți de Bulgari. Corespondența de război englez (caricatură). Iacob Murășianu.

POSTA REDACTIEI.

„*Crășanul cel nou*”. Versurile sunt prea plâpânde și nu pot rezista teascurile. Citește mult și învătă carte.

„*Petra*” în S. Credem că revista *Viața Nouă* și altele de acest gen vor publica cu plăcere versurile dv., cari nu sunt pentru caracterul propagandei noastre literare.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Ba 118-280)

Gustați Berea SLEPING-car din fabrica „Bragadiru”.

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria Pichler Sándor, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Tel 307-100)

Cel mai natural și cel mai modern miros de flori este

„Rosa Centifolia”.

1 sticlă 5—, 7-50 și 12 cor.

De vânzare la:

Török Andor és Társa

(To 694) drogherie

Arad, bulev. Andrássy nr. 20

Komáromy Sándorné
atelier de corsete

Murăș-Dorohoi (Marosvásárhely)
str. Szentgyörgy nr. 6, etaj.

(Lângă hotelul Méder).
Cel mai cunoscut atelier.
Numeroase scrisori de recunoștință precum și experiențele câștigate în decurs de 15 ani dovedesc croiul modern al corsetelor executate în atelierul meu.
Corsete parisiene și mare asortiment de îndrăpțătoare. Reparaturi se primesc. Sală specială pentru încercare. Comenzile din provincie se exec. prompt și conștițios.

(Ko 586-30)

Cea mai ieftină sursă de cumpărat!!

Am onoare a aduce la cunoștință on. public din Arad și provincie, că în atelierul propriu țin cele mai moderne **ghete** pentru bărbați, — femei și copii. Principiul meu este: ghetele din magazinul să fie pregătite din materialul cel mai bun. Ghetele de fabrică nu țin deloc în depozit. Execuție după măsură, cu prețuri ieftine. La comenzile din provincie e suficient a se trimite desemnul piciorului. Rog on. public să se convingă despre execuția elegantă, durabilitatea și ieftinătatea ghetelor executate în atelierul meu.

(Ga 424) Roagă binevoitorul sprijin:

Gara Miklós atelier de ghetes pentru domni și femei

ARAD, strada Hunyadi n-rul 3.

BĂRBAȚII DEBILI

își recâștigă puterea bărbătească perdută, dacă întrebuințează

tabletele „Neosan”

Brevetate și scutite prin lege.

Remediul probat și sigur contra debilității bărbătești, contra impotenței și pentru păstrarea puterii bărbătești până la cele mai înaintate bătrânețe.

Nu strică stomacul și pestetot n'are nici un efect stricacios.

O cutie cu 4 coroane 50 fileri
20 pilule
Se trimite cu ramburs în modul cel mai discret.
Depozit principal pentru Austria și Ungaria

Farmacia lui HUGO ÖRKÉNY
Budapesta VII., Thököly út 28. Depot 11b (Le 516-5)

Pentru Crăciunul ortodox

cele mai ieftine jucării se vând la:

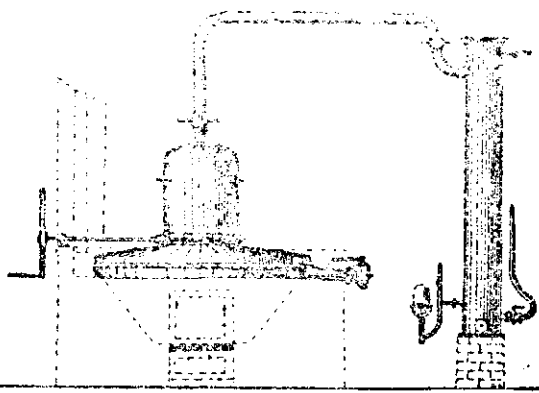
Magazinul Eisele

ARAD, str. Ceák-Ferencz nr. 2.

(E 713)

Arányi Adolf, fabrică de obiecte de aramă
Ujpest Lőrincz-u. 7. (în casa proprie)

Fabrică și livrează, în cea mai excelentă execuție: CAZANE de fier

rachie, precum și garnituri complete pentru fabrici chimice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de baie, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Catalog trimis gratuit.

Aviz.

Avem onoare a aviza mult onorații noștri mușterii cât și onoratul public, căci în magazinul nostru de ghetes se poate cumpăra totfelul de ghetes după moda cea mai nouă pentru domni, dame și copii cu cele mai modeste prețuri. Toate ghetele sunt fabricatul nostru propriu de mână, din cel mai bun material.

Vă rugăm a încerca și vă veți convinga

Cu stimă:

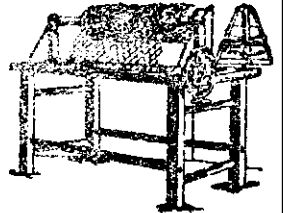
A 521-25

Asociațiunea pantofarilor

(Aradi Czipészek Termelő Szövetkezet)

ARAD, Szabadság-tér n-rul 14 „La cizma roșie”
JUSTIN OLARIU, director executiv.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene le pregătește și expediază

Várady Lajos,

fabrică de instrumente

Hódmezővásárhely,

VI, Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

Primlucrător mijlocesc.

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

Premiat la 6 expoziții.

Correspondență în limba maghiară, eventual germană.

(Va 47-50)

Gratis

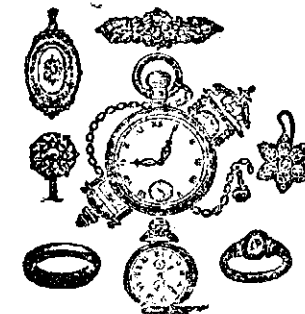
nu, dar pentru prețuri foarte ieftine poți să cumperi cele mai bune oroloage, oroloage cu pendul, de părete și deșteptătoare, precum și bijuterii de aur și argint și artelii optice la

Szentgyörgyi Gy. Gyula

orologier

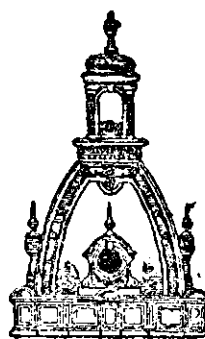
Sátmar — Szatmár,

str. Atilla nr. 1.

(Se 150-60)

Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanță.

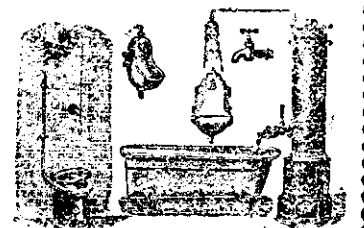
Conrad Martin și Frații

tinichigiu artistic și pentru edificii în
MEDIAS—MEDGYES
Kö-utca 17—Farkas utca 33.

Pregătește în atelierul său aranjat cu mașini totfelul de lucrări pentru zidiri,

lucrări de tinichea, înfrumșetări, acoperire de biserici și turnuri, lucrări de stacmol turnat pentru ornament, precum și pentru firme, apoi și vane de scaldat în toată mărimea ș. a.

(Ma 575-10)

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni
Cluj—Kolozsvar. In colțul străzilor
Unió și Rozsa. —

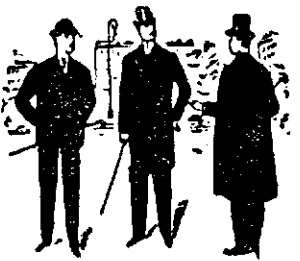
Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele. Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită

:: bine :
(Be 157-60)

Voiți să faceți economie de bani la comenzile de haine? Comandați haine la atelierul de croitorie pentru domni a lui

Ilie Nișulescu

LUGOJ, strada Timișorii n-rul 28.

(Ni 480-30)

Unde se pregătesc cele mai moderne haine pentru bărbați și băieți, tot felul de costume, pardesiuri, paltoane, și a. m. din cele mai bune stoffe englezești cu preturi moderate.

Cine dorește să cumpere
piane bune, pianino, harmoniu de
școală sau organe

să se adreseze cu încredere către

Salonul de pian F. A. KAUFFMANN
in SIBIIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

Unicul reprezentant pentru:

Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestate dela artiști in broșuri sau la dispoziție in orice timp.

Zettter și Winkelmann! Fabrica de pian de ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.)

Reinhold! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școli de muzică membru in comitetul școlii a societății fabricanților de pian de Viena, Posesorul mai multor medalii. (Ka 91—)

Frații Stingl! liferanti de curte, premiați in mai multe rânduri; s'au vândut 1500 instrumente!

GARANȚIE!

Reparaturi se fac solid și ieftin.

ADOLF SCHNEIDER

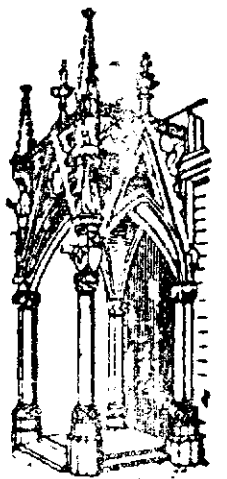
Atelier de sculptură și tăietorie in piatră, industrie de articole de ciment și piatră artificială.

NAGYSZEBEN—SIBIIU.

(Se 186-60)

Intreprindere de Monier, Rabitz, Beton și clădiri de beton. Articoli de ciment: socluri, parcase, balustrade, ornamente, balcoane, etc. Podine de ciment și beton bătut pentru balcoane, remise, curți, etc. Podine TERAZZO, trepte TERAZZO și îngrădiri de morminte, monumente la morminte, cripte și totfelul de granit artificial și imitații de marmoră. Aquarii, ferrarii, bazine de apă, colaci la fântâni, vâlcele, etc. Granit artificial și pietri artificiale din năsip, imitații perfecte. — Executări in toate lucrările de tăietorie de piatră, de sculptură in piatră, ciment și gips, precum și asbest, stucatură in gips și lucrări in marmoră artificială. Vânzare de ciment și gips in saci.

I 192-60

Inștiințare.

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștință on public român din Aard și provincie, că am preluat cafeneaua,

„Polgári kávéház”

(str. Szt.-Pál nr. 13) și o conduc mai departe sub firma mea. Năzuința mea principală este, să satisfac deplin așteptările on. mei mușterii. Observ totodată că această cafenea este singurul local românesc, cu taraf special român.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public am rămas cu distinsă stimă

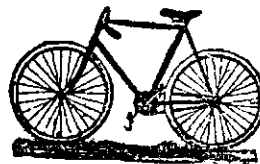
(Se 643—)

Sarfstein Benjamin

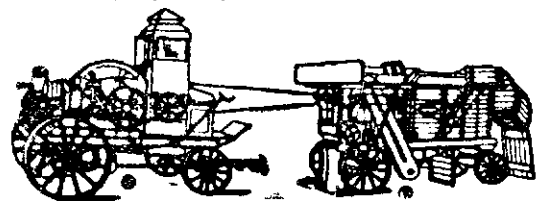
O. Ilioviciu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii

Bistrița-Besztercze.

Execută totfelul de lucrări in bransa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașine de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene — cu prețurile cele mai convenabile. □

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și desvoltați la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate in catalog.

Fiie care viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”

(A 589)

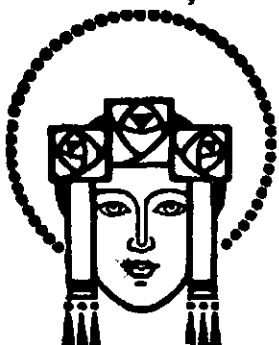
Babolna (u. p. Szászváros).

Li 592

Atelier pentru fotografii artistice.

Eugen Lippert

Bistrița, Kleiner Ring nr. 5.

Cel mai bun și mai elegant atelier in localitate. Execută portrete, grupuri de familii, societăți și alte grupuri. Tablouri.

Specialități:

Fotografierea copiilor. — Inmărimi.

Portrete executate pe hârtii moderne și elegante. Tablouri pe porțelan.

Semi-email.

Tablouri durabile.

Prețuri moderate.

Dacă voiți să faceți mare economie în bani

atunci necondiționat să cercetați noul magazin restaurat de haine pentru bărbați, băeți și copii a lui

Korányi Jenő, Arad, Szabadság-tér.

Tot aici se află asortiment foarte bogat de tot felul de ghete, pălării și articlii de modă pentru bărbați
Prețuri foarte ieftine. Ko 654

Grăbiți a vă folosi de acest prilej bun.

MASINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment

Hazai fémlemez és cementgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI., Reiter Ferencz-u. 66.

TELEFON: 98-13.

(Ha 140-120)

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225-100)

A R A D.

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.

Telefon 20-59.)

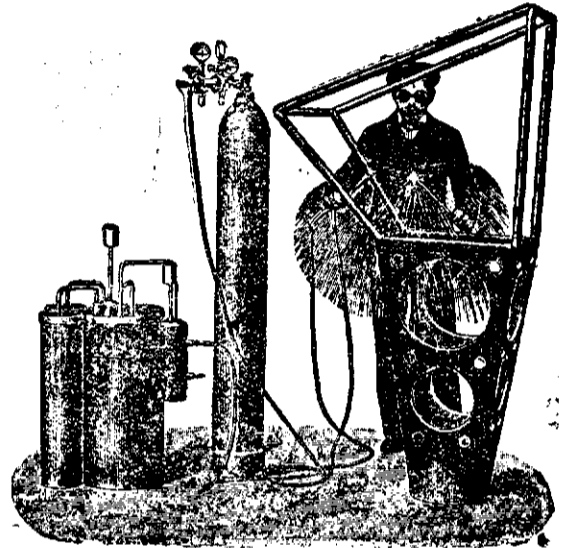
Invenție ungurească, brevet propriu!

Pistolul cu pocnește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.

Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută re-

citoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(Ko 199-120)

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI“ și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și cu legături — pot fi primite ori când în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

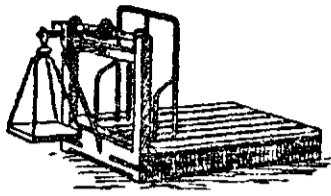
„Banca generală de asigurare“ DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA“),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE-
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria“.
(Ba 240-156) Telefon nr. 850

Fond. în anul 1872.

Rostély György urmaşul lui Ziska

BUDAPEST, VI., Eötvös-u. nr. 51.

Vis-à-vis de gara de nord. Comunicație cu tramvaiul electric din orice parte.

(Ro 338-30)

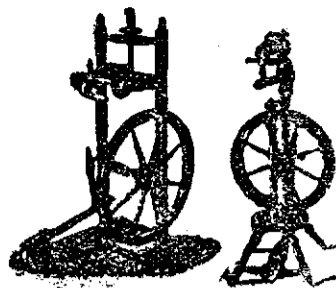
Articll pentru fauri, fabrică de cântare pentru cereale și de balansuri centimale. Liferantul bursei de cereale și efecte din Budapesta. —

Reparațiile se execută ieftin și prompt.

Catalog de prețuri, cu provocare la ziarul „Românul”, se trimit gratis. —

Premiate cu medale de aur.

Roate de tors

Cea mai mare fabrică pentru articll de lemn și de galantarie provăzută cu motor electric.

Emil Krauss,
SIBIU-Hermannstadt-Nagyszeben Margarethengasse nr. 5.

Execută cele mai bune roți de tors, din lemn bun și uscat, cu mers liniștit, pentru fiecare bucată se dă garanță.

Totodată îmi permit a aduce la cunoștința stim. mușterii că execut orice lucrări în branșa mea. Lucrări solide și ieftine.

(K 123—)

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg

din Sibiu str. Cisnădiei 5
este cel dintâi și unicul magazin de pianuri și harmoniuri

al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de conservator. Își recomandă la caz de lipsă de

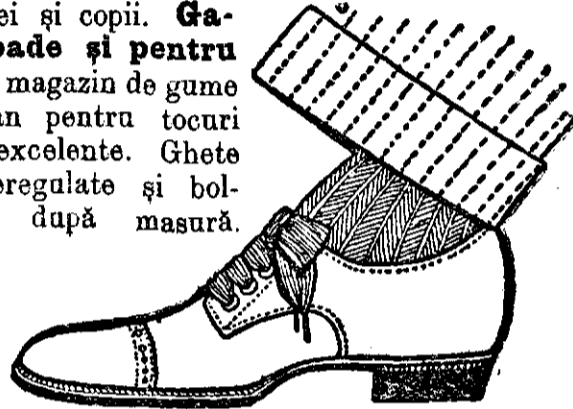
pianine, pianuri și harmoniuri,

instrumentele alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.
(He 321-30)

Bencsik Zsigmond în DEVA

Oferă: **Ghete americane și franceze** cusute cu mâna în atelierul propriu precum și **ghete gata**, format modern pentru bărbați femei și copii. **Galoși, ghete comode și pentru gimnastică.** Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură.

La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu
:: prompt ::

Be 318

BCU Cluj / Central University Library Cluj

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, MEDIAȘ (TAKARÉK ÉS HITELSZÖVETKEZET, MEDGYES).

ASIGURĂRI DE ECONOMII.

La INSTITUTUL DE CREDIT ȘI ECONOMII ÎN MEDIAȘ, pe lângă cotizație săptămânală de 1 cor. și c mică taxă supletoare

1000, adecă una mie corcane

Își poate asigura fiecare persoană între anii 20 și 60, cari după o prealabilă examinare medicală intră ca membru în despărțământul asigurărilor de economii. Plătirile taxelor se fac săptămânal. Aceste taxe se administrează ca depuneri de economii și se fructifică. Aceste taxe oricând se pot abzice, în care caz în senzul regulamentului respectiv, taxele plătite se restituie. — Intrucât plătitorul și-a împlinit aceste îndatoriri regulat în decurs de 15 ani, la sfârșitul anului al 15-lea după o depunere săptămânală de

1 cor. — primește 1000, adecă una mie coroane

iar după fiecare 1 cor. următoare, altă 1000 cor. în caz de moarte după 30 de zile.

Plătirea acestei sume scadentă cu prilejul morței, în senzul regulamentului respectiv, o asigură societatea de asigurare olandeză „DORDRECHT” (direcțiunea din Ungaria se află în Budapesta, V., str. Marokkai, nr. 2. Palatul propriu) iar efeptuirea o împlinește

„Institutul de credit și economii” din Mediaș.

Cea mai mică taxă săptămânală este 1 cor., în schimbul căreia după 15 ani, sau în caz de moarte înainte de acest termin se asigură 1000 cor., cea mai mare taxă săptămânală este 50 cor. în schimb după terminul amintit se asigură 50.000 cor.

Deci, în schimbul plătirii unei neînsemnate taxe săptămânale fiecăruia i-se îmbie prilej să economisească o sumă considerabilă și prin aceasta să-și creieze o eventuală viitoare bază de bunăstare, iar de altă parte în caz de moarte asigură existența urmașilor săi.

În baza acestor plătiri institutul de credit acordă și împrumuturi.

Oricine și oricând poate intra ca membru, fără ca să plătească săptămânile scadente deja în decursul anului.

Femeile și bărbații plătesc asemenea taxe supletoare! — Cheltueli nu se compută!

Cei din provincie pot face plătirile prin cercuri poștale, fără cheltueli. Explicări dă institutul totdeauna în orele oficiale.

Direcțiunea

„Institutului de credit și economii”—Takarék és hitelszövetkezet

Mediaș—Medgyes.

(Sa 574—15)

Pacea sălaşluiește în familia care cumpără ghețe pentru sărbătorile de Crăciun dela

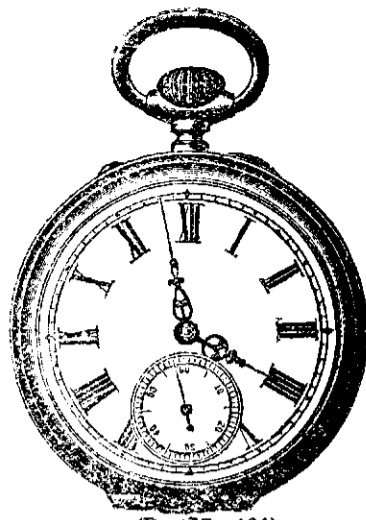
Purjesz Lázár,

(P 711) depozitar central.

Arad, Andrassy-tér, (Hotel „Panonia“)

1 păr. chevreaux cu bumbi pentru dame	7-50
1 păr. chevreaux cu șnururi pentru dame	7-—
1 păr. chevreaux cu șnururi pentru bărbați	8-—
1 păr. chevreaux cu bumbi pentru bărbați	9-—

Ghețe pentru copii dela 1-— cor.

(Ba 137-104)

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericaie

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă **chezășie de 10 ani** și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notăz că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (adecă scriu că a cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

(Si 4-40)

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și elegante **ploiere? numai**

la fabrica **Gustav Schmidt,** SIBIU Piața-mare în palatul **Bođenkredit**

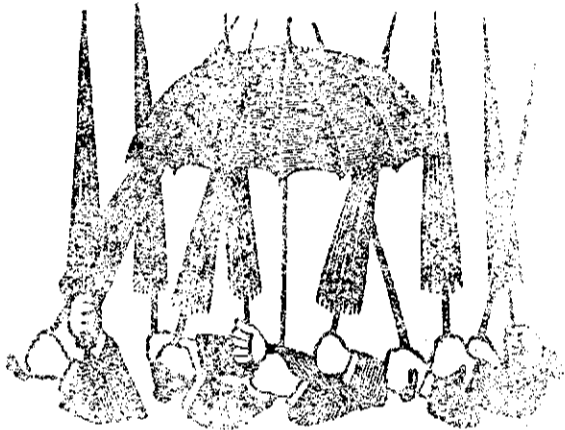
se pot afla noutățile cele mai moderne

En-tout-cas

și

ploiere

pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitatea cea mai bună cu **prețurile cele mai ieftine.**

Pepinierele noastre pentru oltoi de viță de vie

au fost și în anul acesta excepțional de frumoase scutite de

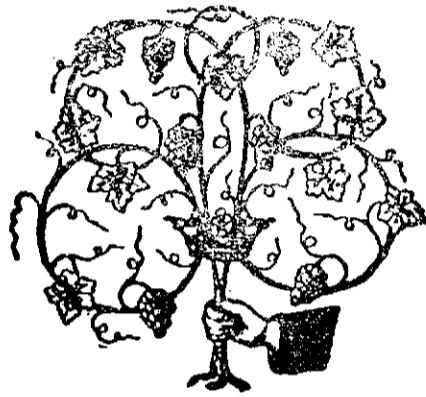
pernosperă, grindină și esun-

dări, fără larve de gândaci.

Cultivătorii de vii și economii sunt invitați a cerceta altoii noștri nobilitați de viță de vie. Catalog de prețuri se trimite la dorință.

Brüder Roth,

Mediaș-Medgyes.

(Ro 576-15)

În atențiunea senatelor școlare!

Distins de către camera comercială și industrială din DOBREȚIN.

KASZÁS GYÖRGY

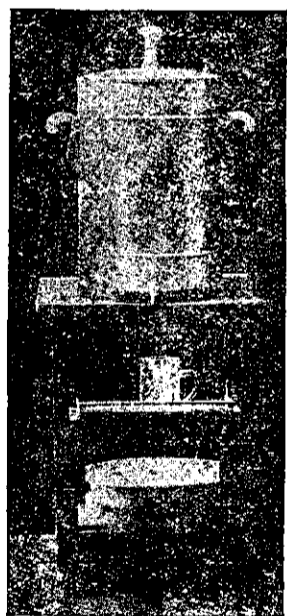
ATELIER DE TINICHERIE PENTRU ZIDIRI ȘI LUCRĂRI DE ARTĂ

NYIREGYHÁZA str. Debrecen 7.

Oferă rezervoarii de apă pentru sălile de învățământ. Din ține, cu picioare, 2-2 buc. vase smălțuite de băut și o tasă pentru pahare.

Catalog de prețuri gratis

Corespondență în limba maghiară și germană.

EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriză de instalațiuni

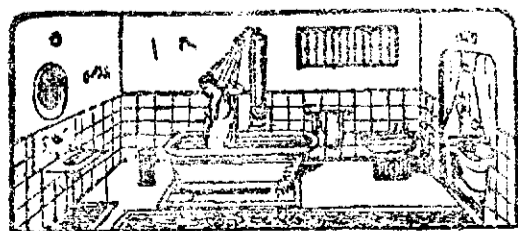
Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.

Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificiile, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele.

Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie

Lampe de carbid de toffelul dela 3 coroane în sus. — —

Engrosiștilor li-se dau rabat.

Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc.

Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă

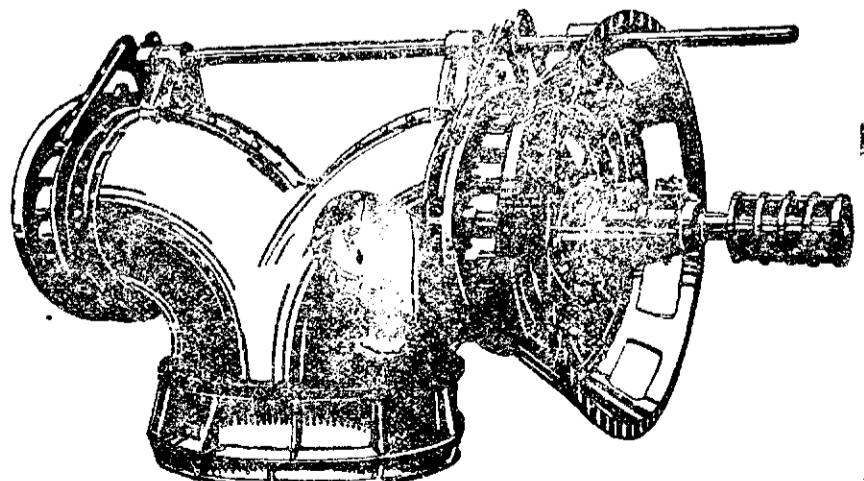
FRĂȚII SCHIEL

fabrică de mașini, stabilimente pentru edificare de mori, turnătorie de fer în

BRAȘOV.

Cea mai mare fabrică de mașini din Ardeal.

Efectuește stabilimente de turbine, motoare și locomobile de ulciu brut, „Corona”, mori mănate cu motoare și apă, stabilimente electrice, stabilimente de transmisiune, mașini de scărmanat și de tors lână.

FRANCIS-TURBINE

în cea mai bună și aprobată executare și cu efect cel mai mare și avantajos.

SI 50-60 III.